

AMERIKOS PLANAS VIETNAME

NAUJO ŠIAURINIO VIETNAMO BOMBARDAVIMO ISVAKARĖSE PER SPAUDĄ BUVO PASKLEISTOS KAI KURIOS ADMINISTRACIJOS PLANO DETALĖS. — PAGAL JAS ŠIAURINIO VIETNAMO KOMUNISTINIAM REŽIMUI SIŪLOMA PASIRINKTI TARP IŠPLĖSTŲ KARO VEIKSMŲ, KURIE TĄ KRAŠTĄ PAVERSTŲ KINIEČIŲ KOLONIJĄ ARBA SUSTABDYTI PARTIZANINĮ KARĄ IR UŽ TAI GAUTI ŪKINĘ PAGALBĄ.

Vytautas Meškauskas

JAV ir Pietinio Vietnamo lėktuvais įvykdytas šiaurinio Vietnamo teritorijos bombardavimas šį antradienį jau nebuvo "tit-for-tat" — atsikėlimas už kokią specialų komunistinių partizanų puolimą, — bet jau daugiau tam tikro plano dalis, kuriuo siekiama atgauti iniciatyvą pietryčių Azijos konflikte.

Kad supratų tą ėjimą komplikuotame politiniame šachmatų ėjime, reikia kiek grįžti į praeitį. Kaip žinia, dabartinės Washingtono administracijos laikysena sukėlė didelius ginčus. Vieni teigė, kad ta laikysena veda tiesiog į pralaimėjimą, kiti aiškino, kad ta "neaiški" laikysena yra vienintelė galima šiuo metu politika. Dar šį pirmadienį kolumnistas Joseph Kraft aiškino, girdi, prezidentas Johnsonas, kaip ir kiekvienas kitas JAV prezidentas, jaučiasi įpareigotas ginti pietinį Vietnamą, jei to pageidauja to krašto vyriausybė. Iš kitos pusės, Hanoi, Pekinas ir Maskva jaučiasi įpareigos padėti pietinio Vietnamo komunistams. Esą, jei tie kovoja, komunistų centrai negali atsikvėpti jiems padėti, neišduodami savo ideologijos principų! Viešpatie, koks naivumas! Kraftas, deja, atstovauja labai paplitusiai šiame krašte patirtai.

Iš tikro komunistinis sąjūdis yra labai disciplinuotas. Tiesa, ir jame pasitaiko "vienišų vilkų" kaip prezidento Kennedy žudikas Oswaldas arba Reichtago padėklas olandų trockistas Van der Luebbe. Abu jie veikė savo iniciatyva ir savo nuožiūra. Kiekvienam atveju nėra jokių įrodymų, kad jie veikty kieno nors pavestį. Tačiau aplamai imant, komunistai paprastai paklauso įsakymo iš viršaus, nors kartais tie įsakymai jiems asmeniškai būna ir labai nemalonūs. Taip pvz. tokio kultūringo krašto kaip Prancūzijos galinga komunistų partija stoko už Hitlerio-Stalino pakto, nors tas buvo nukreiptas ir prieš Prancūziją ir prieš juos asmeniškai. Tik tada, kai Hitleris užpuolė Staliną, komunistai prisidėjo prie pogrindžio sąjūdžio prieš nacių. Už tat nėra jokios abejonės, kad komunistiniai partizanai tuojuo padėtų ginklus, jei gautų tokį įsakymą iš šiaurinio Vietnamo sostinės Hanoi. Visos komunistinės agresijos paprastai yra užmaškuojamos lokalinių įvykių skaisčiais tam, kad jų vadams palikis pasitraukimo galimybės.

Bet jei tai nesuprantama dau-

gelo Amerikos profesorių, kolumnistų, senatorių ir kitų viešosios nuomonės formuotojų, tai neturėtų būti paslaptis vyriausybei, kuri turi daugybę priemonių būti neblogo informuota. Ir yra duomenų manyti, kad ji iš tikro yra geriau informuota.

Čia pat reikia pastebėti, kad demokratinio krašto vyriausybės rankos paprastai yra suvaržytos visuomenės opinijos. Taip Hitleriui pradėjus smarkiai Europoje, britų politikai tikėjosi dar galėsia su juo geruoju susikalbėti. Winstonas Churchillis tada buvo tik balsu šaukdančiu tyruose. Kalbėti apie eventualų karą ir aukas yra labai nepopuliaru. Panašiai yra ir su prezidentu Johnsonu. Ką tik laimėjęs rinkimus su taikos alyvos šakelės rankose, jis negali staiga pradėti kalbėti griežtai ir privesti kraštą prie atominio karo slenksčio dėl kažkokių Pietryčių Azijos džiunglių! Tačiau šioj ar tokj planą jis turi turėti. Ir spaudoje vis dažniau pasigirstant reikalavimams, kad prezidentas pagaliau turėtų informuoti kraštą apie savo pažiūras ir planus, antradienio bombardavimo išvakarėse New York Times paskelbė kai kurias administracijos plano detales.

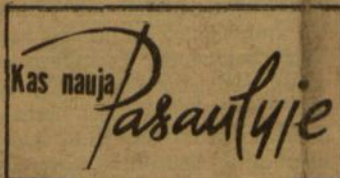
Pagal tą informaciją, prezidentui Johnsonui buvo patiekta tam tikras pasiūlymas pavadintas "McNamara - McGeorge Bundy plan". Išėjant iš prielaidos, kad partizaninis karas vedamas pagal įsakymus iš Hanoi, o tas komunistinis režimas vis dėlto yra iki tam tikro laipsnio nepriklausomas nuo Pekino ir jo vada! neturėtų norėti pakilti visiškai Pekino žinion. Tat administracijos ekspertai ir nutarė turėti įrodymų Hanoi, kad neapsimoka siekti ginklų pajungti Pietinį Vietnamą. Tas įrodymas turėtų būti patiekta šiaurinio Vietnamo taikinių bombardavimais ir kitokiu kariniu spaudimu. (Pavyzdžiui: Š. Vietnamas būtų labai jautrus jūros blokadai, kurią 7-tas JAV laivynas labai lengvai galėtų įvykdyti. Pagal Allen-Scott, prezidentas kol kas susilaikęs nuo tos priemonės britų spaudžiamas, kurių prekybos laivynas gerai uždariaujas, pristatydama įvairias gyvybiniškai reikalingas gėrybes, kaip naftos produktus, šiaurės Vietnamui.)

Iš kitos pusės, šiauriniame Vietnamui per tam tikrus kanalus siūloma ūkinė pagalba, jei jis

sustabdytų partizaninį karą. Tuo atveju amerikiečiai taip pat būtų linkę atšaukti savo kariuomenę iš Vietnamo, paliekant tik 680 vyrų karinę misiją, kaip kad buvo numatyta 1954 m. Ženevos konferencijoje, kurioje JAV nedalyvavo, tačiau kurios nutarimų laikytis Washingtonas jaučiasi moraliai įsipareigojęs. Toje konferencijoje buvo sutarta Vietnamą padalinti pagal 17 paralelę, ir komunistai iš pietinės dalies atšauktų 120,000 savo partizanų.

Vienu žodžiu, Washingtonas pagal tą planą siūlo Hanoi pasirinkti praplėstus karo veiksmus, kurie turėtų vesti prie jo pasidavimo Pekinui, ar taikos atstatymą ir glaudesnius ūkinius ryšius bei pagalbą iš Amerikos. Kiekvienos derybos turėtų būti vedamos ne tarp didžiųjų valstybių, bet tiesiogiai tarp Pietinio ir šiaurinio Vietnamo.

Tas planas turi gerų pusių, tačiau jo įvykdymo galimybės priklauso nuo prielaidos, ar Hanoi turi dar pasirinkimo laisvę.

LAIKINAI NUTRAUKTOS DERYBOS DEL PABALTIJO TURTO

Sausio 20 d. Londone buvo prasidėję derybos tarp Anglijos ir Sov. S-gos vyriausybių atstovų dėl Anglijoje įšalusio Pabaltijo valstybių deponuoto aukso ir kt. vertybių. Derybos vyko didelį paslaptįje. Dabar tik pranešama, kad tos derybos laikinai nutraukiamos, "kad abi pusės turėtų galimybių išsiaiškinti derybose kilusius teisinius ir techninius pobūdžio klausimus", kaip praneša Londono Times.

Latvių veikėjui Europoje A. Termanui pasiteiravus apie derybų eigą, Anglijos užsienio reikalų ministeris savo atsakyme rašo, kad "tos vertybės ilgą laiką buvo atiduotos prieš turtų globos įstaigai saugoti ir dėl to turto nėra padaryta jokio sprendimo... Sov. S-ga yra iškėlus eilę reikalavimų ryšium su tuo turtu. Derybų pagrindiniu tikslu yra išsiaiškinti ir surasti abiem pusėm priimtina sprendimą. Šiuo metu yra sunku numatyti, kokių būdu tas klausimas bus išspręstas".

Užsienio reikalų ministerio rašte nepaaiškinta, kokių būdu neutralių Balti-

Chicagos neolituani vasario 28 d. Pakšto svetainėje suruošė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 47 m. sukakties minėjimą. Nuotraukoje pirmininkė Elvira Kavaliūnaitė atidaro iškilmingą sueigą. Prie stalo sėdi: tėvūnas V. Kasnūnas, valdybos narys J. Krumplys, ižd. J. Žemaitis ir arbiter elegantiarum V. Račkausko nuotrauka

jos valstybių turtas po 1940 metų pasidarė "priešų turtu".

• Lietuvos Diplomatinijos šefas Stasys Lazoraitis, dalyvavęs P. Amerikos Lietuvių Kongrese, Sao Paulo, šiuo metu lankosi kitose Pietų Amerikos valstybėse ir grįždamas sustos New Yorke.

• POLITINĖ VIETNAMO PADĖTIES ANALIZĖ veda prie išvados, kad JAV yra pajėglos laimėti ten kariškomis priemonėmis, bet gali pralaimėti politinėje plotmėje. Reikalus toks, kad Š. Vietnamo partizanų tikslai nestribuotų vien tik partizaniniais veiksmais, bet visas kraštas yra užkrėstas komunistinėmis bacilomis ir sudaro rimtą politinę jėgą. Nelaime yra ta, kad esamoje sąlygoje būsią sunku P. Vietnamo sudaryti patvarią, be komunistinių ir korupcinių įtakų veikiančią, vyriausybę.

• JAV SVARSTO GALIMYBES apriboti Izraelio valstybę moderniais ginklais. Tuo klausimu derybos vedamos su JAV spec. ambasadorium A. Harri-manu. Reikalus toks, kad Vak. Vokietijai sustabdžius ginklų tiekimą, Izraelis privalas ieškoti kitų šaltinių. Tikimasi netužilgo Washingtono pasirodant Izraelio užsienio reikalų ministerio Golda Meier. Valstybės departamentas derybų eigą laiko griežtoje paslaptįje.

• SOV. S-GOS PASTANGOS suartėti su Japonija sukėlė daugiau maišaties, negu naudos. Japonų-Sovietų draugija, įsteigta tam susitarinimui propaguoti, pakliuvo į komunistų rankas, o toji kaip tik linkusi į Pekino pusę. 21 tos draugijos narys atsistatydino.

• "SOVIETOLOGIJOS" EKSPERTAI turi išspręsti naują mįslę: ar sov. slaptoji policija praleido ką nors svarbaus trumpai pasirodžiusioje Gorjevo knygoje, išgarbinusioje sovietų šnipą R. Sorge. Knyga išimta iš apyvartos.

• SKANDINAVIJOS VALSTYBIŲ sostinėse kilo susirūpinimas dėl sovietinėje spaudoje vis dažniau pasirodančių aštrių puolimų. Daugiausia Norvegija, bet ir kitos Skandinavijos valstybės pu-lamos dėl karinių įrengimų, kurie esą nukreipti prieš Sov. S-gą. Suomijos prezidentui Kekkonenui lankantis Maskvoje paaiškėjo, kad prieš tai ten buvo atsilankiusi suomių kom. partijos vadovybė. Po tų vizitų išleistuose komunikatuose ir spaudoje dedamuose straipsniuose keliama reikalas dar labiau išplėsti suomių - sovietų bendradarbiavimą ūkinėje ir kultūrinėje srityje. Komunikatą pasirašė -- abiejų kom. partijų vadovybės...

LAISVĘ ATGAUSIME, JEI PATYS JOS NEIŠSIŽADĖSIME

Vasario 28 d. Pakšto salėje Chicagos neolituani iškilmingai paminėjo Vasario Šešioliktąją. Po pagerbimo žuvusių už Lietuvos laisvę, Kristina Sabaliauskaitė ne vienam išspaudė liudėsio ašarą artistiška! padeklama-vusi Pauliaus Gambio "Ji mane šaukia".

Pagrindinę kalbą pasakė prof. dr. Zenonas Rekašius. Jis pažymėjo, kad 1918 metais vasario 16 d. didesnė pusė Lietuvos gyven-tojų nemokėjo nei skaityti nei rašyti. Gi vasario 16, 1965 metais didesnė pusė Vietnamo gyven-tojų buvo beraščiai.

"Mes 1965 metais galime pasauliui pranešti, kad lietuvių tau-toje beraščių nėra. Ir aš nežinau", pareiškė dr. Rekašius "jokios kitos tautos pasaulyje, kurioje pažanga būtų buvusi tokia greita, kokia ji buvo pas mus".

"Minėdami Nepriklausomybės šventę, mes paprastai tampame istorijos mylėtojai. Pradedame nuo Vytauto Didžiojo bei Žalgirio laikų. Įtikinėjame save buvę nariai vienos iš geriausių tautų. Ir ku senesnė, tuo geresnė. Šiais metais", tęsė dr. Rekašius, "mane stačiai pritrėnkė kai kurių laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių baimė švesti 1918 metų atgautos Nepriklausomybės šventę. Pradėjom kalbėti apie Mindaugo laikus, apie 700 su viršum metų, apie dalykus, kurie neturi nieko bendro su Vasario

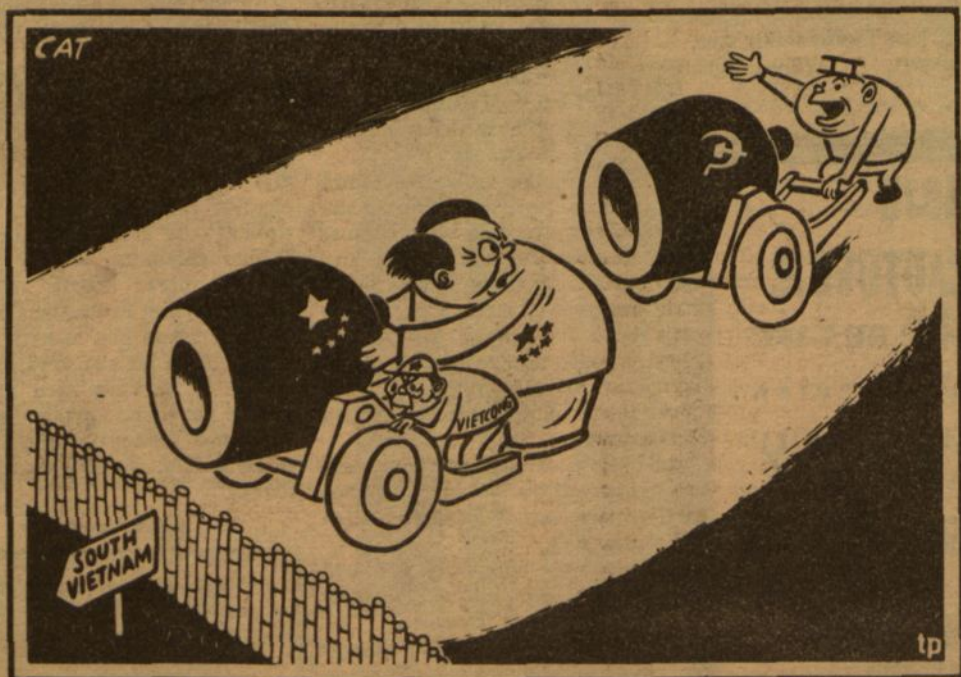
16-ja. Nejaugi mums gėda prisipažinti, kad nepriklausomybę at-gavome tik prieš 47 metus? Moderniame pasaulyje šiuo metu kasmet gimsta po kelias naujas tautas. Ir nesigėdi gimti. Omums gėda dalykų, kurie jaunesni, kaip 700 metų!"

"Vasario 16 man nėra jokia gėlos šventė" pareiškė dr. Rekašius. "Ji man yra tautinio pasididžiavimo šventė, nes 1918 metais mes mokėjome žemę arti, kaip ją šandieną dar didesnė pusė pasaulio aria. Ir po dvidešimties metų mes mokėjome ne tik geriau žemę arti, ne tik universitetus pastatyti, netik prie Baltijos uostus kasti ir tris kart per dieną laikraščius išleisti, bet ir Krėvę, Putiną, Sruogą išsiau-ginti.

Po penkiolikos nepriklausomo gyvenimo metų pusė Indijos vaikų dar nelanko pradžios mokyklų. Po penkių nepriklausomo gyvenimo metų visi lietuviukai ir lie-tuviukės lankė mokyklas.

Aš džiaugiuos, kai vietoj medinės žagrės, mačiau geležinį plūgą, kai vietoj šiaudinės baknės, mačiau moderniausias šiaurės Europoje medicinos klinikas, kai cukraus fabrikų mašinos mano tėvynėje skelbė technikos revoliuciją. O 1965 metais Rando-noj atominė Kinijoje vandenį pum-puoja į jungą pakinkyti žmonės.

(Nukelta į 3 psl.)

Kosygin: -- Nebijokit, aš jus remiu...

Prof. dr. Zenonas Rekašius kalba neolituany suruošame Vasario 16 minėjime.

RYTŲ FRONTE

Sovietų maršalas Tuchačevskis buvo herojus ar išdavikas?

Kas buvo maršalas Tuchačevskis? Herojus ir genijus, kaip buvo skelbiama sovietinėje spaudoje iki 1936 metų? Ar išdavikas, pasidavęs Vokietijos armijai, "nužėsus žuio", kaip jį pavadino Stalinas po sušaudymo? Ar tai buvo prieš Staliną nusiteikęs patriotas, pirmoji fatalinė auka biau-
raus senio, kaip kompartijos suva-
žiavime sakė Chruščiovas?

Kai generolas Guderianas, su savo štabu įsikūręs Tolstojaus apsigūstoj tėtiškėje Jasnaja Poliana, 1941 m. gruodžio 5 d. davė įsakymą II šarvuotųjų armijai nutraukti puolimą, 45-toji pėstininkų divizija dar kovoja dešinia-
me sparne, bandydama užimti Železės miestelį. Tai buvo nežy-
mus miestelis, bet stovėjo ant Maskva - Tula kelio ir Oreolio-Stalingrado geležinkelio linijos, einančios per Lipecką, kur iki 1933 metų jaunieji vokiečių lakūnai išmoko kautis ore. Vokiečiai įsijungė į rusų telefoninę liniją prie Železo užtikto besikalbančius dviejų sovietų dalinių vadus. Ke-
letą kartų pasikalbėjimo buvo pa-
minėta vieno dalinio kariai, vadi-
nami "chabaroviakais". Vokie-
čiai pradėjo galvojti, kad tai su-
tartinas žodis, bet vėliau belaisvių
pareiškimai apie tą fanatiškos
drąsos dalinį leido suprasti, kad
Železą gynė kariuomenės dali-
nys, seniai išformuotas, kurio
karininkai buvo vadinami "cha-
baroviakais". Tai buvo Tolimųjų
Rytų armijos "specialus korpus",
kuris kartu su Tuchačevskio lik-
vidavimu buvo užmirštas.

Šio korpo istorija atidengia ir
Tuchačevskio paslaptį. Viskas
prasidėjo 1932 metais. Vokietijoje
tada buvo 6 milijonai bedarbių.
Sovietų Sąjungoje siautė pats di-
džiausias badas. Priverstina žė-
mės ūkių kolektivizacija, depres-
ija ir prieštaraujančių ūkininkų
deportavimas iššaukė krizę žė-
mės ūkyje. Milijonai žmonių So-
vietijoje mirė nuo bado. Prie vi-
daus politikos katastrofos dar pri-
sidėjo užsienio politikos krizė.
Nuo 1931 m. japonai veržėsi į
Kiniją, stengdamiesi užimti žė-
mes savo pramonės gamybai. Pra-
džioje jie įsigalėjo Mandžūrijoje,
kur, turtingame mineralais kraš-
te, Sibiro pasienyje, pasidaryda-
mi savo satelitinę valstybę. Japo-
nija buvo pasiruošusi ginklų
sukurti didelį Azijos bloką. Tas
rusams pasirodė pavojinga. Kon-
fliktas tarp rusų ir japonų kiek-
vieną metų galėjo kilti Tolimuo-
se Rytuose tokiu momentu, kada
Stalino imperija galėjo subūri-
ti nuo bado.

Tada Maskvoje karo komisaras
generolas Gamarnikas sugalvojo
ir su Tuchačevskio pagalba įstei-
gė Tolimuose Rytuose "specialų
korpus", arba "Kolchozų korpus",
kurio karininkai pradėjo išdidžiai
vadintis "chabaroviakais", nes
jie stovėjo Chabarovskio mie-
ste, Mandžūrijos pasienyje.

Gamarniko ir Tuchačevskio
idėja buvo paprasta ir geniali. To
korpo nariai tuo pačiu metu buvo
kariais ir ūkininkais, arba geriau
pasakus, ūkininkai karių unifor-
mose.

Karo atveju su Japonija Toli-
mųjų Rytų armija jų dėka turėtų
vietoje nepriklausomai maisto ap-
rūpinimą, kuris buvo sunkiai pri-
statomas geležinkeliais iš Rusi-
jos, esant tik vienai Transsibi-
ro linijai. Toks nutarimas turėjo

didelės svarbos. Maršalas Bliu-
cheris, Tolimųjų Rytų armijų va-
das, kurio nepriklausomumas nuo
Maskvos buvo didelis, buvo už-
draudęs Sibiro teritorijoje atimi-
nėti nuo ūkininkų žemes, bijoda-
mas paveikti savo karių mora-
lę, nes 90% jo karių buvo vietinių
ūkininkų vaikai. Šis Gamarniko
planas leido sukurti "kariškų ko-
lonijas", kur kareiviai, atlikę
trumpą apmokymą, galėjo įsi-
kurti su želmomis ir dirbti mil-
žiniškuose armijos ūduose. Ne-
mažai kaimo darbininkų ir ūki-
ninkų vaikų savanoriais įsirašė į
ši "specialų korpus" iš centrinės
Rusijos. Atvykę čia kiekvienas
glaudavo nedidelį namelį, sklypą
žemės asmeniškoms reikloms,
vieną karvę, vištų ir 10 metų ne-
reikėjo mokėti mokesčių.

1936 metais "Kolchozo korpe"
jau buvo 60,000 aktyvių karių ir
50,000 rezervistų. Tai sudarė
apie dešimt divizijų, visiškai ne-
priklausomų nuo Raudonosios Ar-
mijos vadovybės Maskvoje, ide-
ališkas instrumentas ambicin-
gam generolui, turinčiam politi-
šines idėjas, kaip Gamarnikui, ar
dar labiau, jo draugui Tuchačevs-
kiui, kuris buvo aiškus Stalino
varžovas ir po badmečio ir vals-
tiečių šaudymo pasiryžusių nu-
versti Staliną. "Kolchozų korpus"
perversmo atveju galėjo suvai-
dinti svarbų vaidmenį. Kovojant
su Stalinui pasilikusiais ištiki-
mais daliniais, Tolimieji Rytai
galėtų būti tvirtovė ir atsitrau-
kimo vieta.

Tokių faktų akivaizdoje Tucha-
čevskio portretas atrodo visai
kitai negu jį piešė stalinistai
ir vakariečiai. Jis buvo tikrasis
Stalino priešininkas. Tik jis vienas
galėjo nuversti diktatorių ir
duoti Sovietų Rusijai pastūmėji-
mą, kuris būtų ją nuvedęs kituke-
liu.

Visas Tuchačevskio gyvenimas
rodė, kad tai buvo nuostabus žmo-
gus. Gimęs 1893 metais, jis buvo
jaunesniuoj leitenantu, kai 1915
m. prie Varšuvos pateko į vokie-
čių nelaisvę. 1917 metais jis pa-
bėgo ir grįžo į Petersburgą,
kuris jau nebebuvo Rusijos sos-
tine. Čaras buvo nuverstas, ka-
ras pasibaigęs ir Lenino bolšev-
ikai, būvę valdžioje, kovojo su
baltaisiais generolais.

Nors ir būdamas aristokratų
kilmės ir kaip buvęs caro armi-
jos karininkas, jis nestojo baltųjų
pusėn, bet pasirinko raudono-
sius. Kodėl? Vienai sako, kad tai
jaunuolio politinis nesubrendi-
mas, kiti aiškina, kad jis tai pa-
daręs oportunistiniais sumeti-
mais. Tiesa visai kitokia. Tucha-
čevskis pasirinko raudonuosius
iš įsitikimo ir ambicijos.

Šita revoliucija prieš buržu-
zinį luomą, kova prieš tvarką,
leido Tuchačevskui kovoti prieš
vakarų tradicijas, krikščionybę
ir vakarietiški dvasią. Jis galvo-
jo tik apie Rytus, bet ne apie Va-
karus, kuriuos pažinojo tik tiek,
kiek matė belaisvių stovykloje.
Vakarai jam buvo čaras, deka-
dencija, puvėsiai. Ir baltieji, ku-
rie kovojo už carą ir vakarus, ne-
galėjo būti jo pakeičiviai. Ry-
tuose jis tikėjo prisikelsiant atei-
tį, naujas idėjas, naują galybę.

Pagaliau raudonieji jam davė
daug galimybių patenkinti ambi-
cijas. Trockis, sukrėdęs raudoną-
ją armiją, buvo reikalingas tech-

niki, štabų viršininkų, vadovauti
laikinoms revoliucionierių ban-
doms. Įstodamas į komunistus,
Tuchačevskis iš karto pasidarė
štabo karininku. 1918 m. gegužės
mėn., būdamas 25 metų amžiaus,
jis jau I armijos vadas. Jis pri-
vertė čeklegijonierius atsitrauk-
ti už Volgos. 1918 metais jis va-
dovauja V armijai Uralo rajone.
Bolševikai dar turi užėmę tik
šeštadalį Rusijos imperijos. Le-
nino situacija beviltiška. Bet
Tuchačevskis sumuša admiralą Ko-
čko divizijas, kai jos jau buvo
prie Kazano ir likučiai turėjo
slėptis už Uralo. 1920 m. per
tris mėnesius jis atmuša gen.
Denikin armiją iki Juodosios
jūros.

Jaunai bolševikų valstybei gre-
sia didelis pavojus iš Lenkijos,
kuri pasinaudodama rusų silpnu-
mu, įžengia į Ukrainą ir užima
Kijevą. Vėl kviečiamas į pagalbą
Tuchačevskis. Nuostabią genia-
lišku manevru, jis priverčia len-
kus trauktis ir pats artėja prie
Varšuvos.

Maršalas Pilsudskis savo atsi-
minimuose rašo, kad Lenkijai iš-
mušė beviltiška valanda. Jei 1920
metais raudonoji vėliava neplevė-
savo ant Varšuvos, tai ne dėl Eu-
ropos padėtų pastangų, bet dėl Sta-
lino nepaklusnumo.

Tuchačevskis jau buvo visai
arti Varšuvos. "Revoliucijos ka-
ro komitetas", pati aukščiausioji
institucija raudonoje armijoje,
jam pavedė vadovavimą viso va-
karų fronto, įskaitant ir pietų
frontą, kur Jegorovas ir Budie-
ninas su savo kavalerija veržė-
si pirmyn. Politinių komisarių pie-
tų armijos vadovybėje buvo Stali-
nas. Tuchačevskis davė logišką
įsakymą pietų armijai pasukti į
šiaurę Liublino kryptimi, kad pri-
dengti jo smogiamąjį sparną, gra-
sinusį Varšuvai.

Bet Stalinas turėjo kitus tiks-
lus. Jis norėjo užimti Lwową ir
įtikdino Budieną ir Vorosilovą,
vadovavusius pietų armijai, ne-
kreipti dėmesį į Tuchačevskio
įsakymą ir žygiuoti į Lwową, bet
ne į Liubliną. Lenkų armijos ka-
rinis patarėjas prancūzų gen.
Weygand (neseniai miręs), ne-
praleido tokios progos: lenkai
įsiveržė į tarpą suduodami Tu-
chačevskui į nepridengtą sparną.
Kilo panika ir rezultate Tucha-
čevskis turėjo atsitraukti. Lenk-
ija buvo išgelbėta. Tad galima įsi-
vaizduoti, kokią kartėlį Stalinui dėl
to širdyje nešiojosi Tuchačevs-
kis. Jei jis vėliau išliko į mar-
šalus ir karo ministrus, Stalinui
esant diktatoriumi, tai tik dėl to,
kad Stalinas negalėjo nuneigti jo
karinių gabumų.

Tuchačevskui nepatiko Stali-
no įvesta armijoje šnipinėjimo
sistema, kolektivizacija ir vals-
tiečių šaudymai. Jis pasidarė an-
tistalinistu, bet užsienio politika
jam diktavo, kokią kelią jis turės
pasirinkti. Jis buvo įsitikinęs,
kad sąjunga tarp Vokietijos ir So-
vietų Rusijos yra pastatyta sąly-
ga, be kurios negalima vesti ko-
vos prieš dekadentiškus vakarus.
Jis žinojo, kad to neleis įgyven-
dinti Stalinas, tad reikėjo nusi-
kalti ginklus galutinai dvikovai.
Ir savo jėgą jis rėmė Chaba-
rovsko specialiu korpu. Nuo 1935
m. Chabarovske jis įsteigė neva
revoliucinį komitetą. Aukštieji
partijos pareigūnai ir armijų ge-

nerolai priklausė komitetui. To-
kia komiteto kompozicija rodo,
kad Tuchačevskis negalvojo su-
kurti antikomunistinį sąjūdį, bet
norėjo sumobilizuoti prieš Stali-
no tironiją patriotinį bolševikų
sparną.

1936 m. Tuchačevskis išvyko į
Londoną dalyvauti karaliaus Jur-
gio V laidotuviuose, kaip sovietų de-
legacijos pirmininkas. Pakeliui
jis sustojo Berlyne ir turėjo pro-
gos pasikalbėti su vokiečių gene-
rolais. Jis norėjo būti tikras, kad
vokiečiai nepasinaudos Rusijos
suklūpimu ir nebandys užimti ry-
tus. Ir ypač jis norėjo įgyven-
dinti savo idėją -- sąjungą su vo-
kiečiais, kai tik Stalinas bus nu-
šalintas.

Savo pasikalbėjime su rumu-
nų užs. reikalų ministru Titu-
lesco, Tuchačevskis atidengė sa-
vo mintis, sakdamas: "Jūs da-
rote klaidą susirūšdami su tokiuo-
mis senomis ir baigiančiomis sa-
vo gyvenimą valstybėmis, kaip
Prancūzija ir Anglija. Turėtumė-
te pasisukti į naująją Vokietiją.
Kuriam laikui Vokietija pradės va-
dovauti Europos kontinentui".

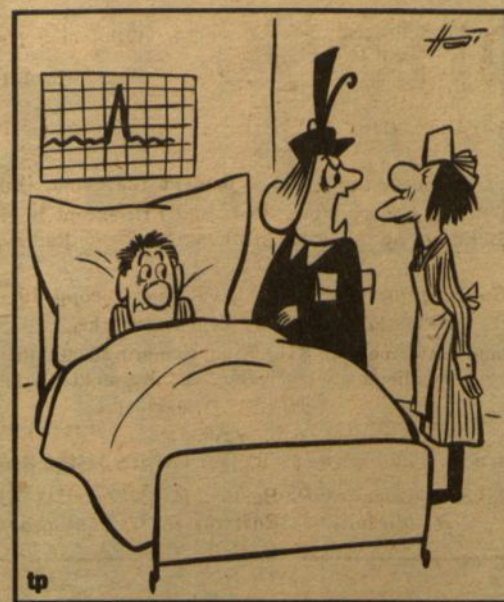
Tai įvyko 1936 m. pavasarį. Už
devynių mėnesių GPU agentas
Paryžiuje Skoblins persiuntė
Heydricho agentams informaciją
apie sovietų generolų ruošiamą
pučą prieš Staliną. Hitleris galvo-
jo, nusisūdamas "Raudonąjį Na-
poleoną" į kartuves, jis sunaikins
sovietų armiją. Bet tikrumoje
Heydrichas tik pagelbėjo Stali-
nui, pasiryžusiam jau seniai su-
duoti Tuchačevskui mirtiną
smūgį.

Tam yra įrodymų. 1937 m.
sausio pradžioje įvyko didžia-
jame valyme prokuroras Višins-
kis apklausinėjo kaltinamąjį Ra-
deką, paminėjusį Tuchačevskio
vardą. Višinskui užsispyrus, Ra-
dekas paaiškino, kad Tucha-
čevskis nesuvaldino jokio vaid-
mens tame nusikaltime, kurį Ra-
dekas papildęs, bet gen. Putna bu-
vęs jo sąmokslininkas. G. gen.
Putna buvo užsienio politikos spe-
cialistas Tuchačevskio grupėje,
kaip karinis attachė Berlyne, Lon-
done ir Tokijoje. Putna jau buvo
sumintas 1936 m. Tas rodo, kad
Stalinas jau nuo tada ruošė pink-
les Tuchačevskui. Tai žinojo Tu-
chačevskis su draugais ir jei
Putna prakalbės... Tad reikėjo
pašukėti.

1937 m. kovo mėn. partijos cen-
tro komiteto posėdyje, kuriame
dalyvavo ir Tuchačevskis, Sta-
linas pareiškė, kad "valstybės
priešai ir šnipai dirba raudono-
sios armijos eilėse". Kodėl Tu-
chačevskis nereagavo? Kodėl jis
delsė? Atsakymas paprastas.
Sunku susisiekti tokiam plote
kaip Rusija. Reikėjo veikti atsar-
gliai, nes NKVD sekė kiekvieną
žingsnį. Pagaliau, suklūpimui da-
ta buvo paskirta 1937 m. gegužės
1 d., kai Maskvoje Raudonoje aikš-
tėje įvyks paradas ir didžiosios
kariuomenės jėgos galės būti nu-
kreiptos į Maskvą nesukeliant
įtarimo.

Bet Stalino nutarimas pakeitė
planus. Tuchačevskis paskiria-
mas vadovauti sovietų delegaci-
jai Londone Jurgio VI vainikavi-
mo iškilmėse, kurios turėjo įvyk-
ti gegužės 12 d. Norėta aprami-
ni maršalą ir tas pavyko. Tucha-
čevskis atidėjo suklūpimą trim sa-
vaitėm. Ir tas neprotingas žings-
nis jam buvo fatališkas. Nei kelio-
nė į Londoną, nei pučas neįvyko.
Paskutinį kartą jis pasirodė Ame-
rikos ambasados priėmimo ba-
landžio 28 d.

Po trumpo teismo Tuchačevs-
kis buvo sušaudytas Liubiankos
rūsų. Ir nuo tada pradėjo augti
likviduotų karininkų kapi, su-
naikinant raudonosios armijos pa-
jėgumą, kurį Tuchačevskis sten-
gėsi sukurti. (Bus daugiau)

- Ar jūs, panelė, kartais neturite pavaduotojos?

VOKIEČIAI IR RYTŲ EUROPA (2)

P. GUDELIS

(Pradžia 26 nr.)

Reikia pripažinti, kad mūsų rytų kaimynai, atsimindami mūsų didelę kaltę ir atsakomybę už nežmoniš-
ką nacijų politiką, gali mūsų pas-
tanges tarti, kaip naują užsipuo-
limą" (124). "Todėl mes privalo-
me tiek jų, tiek savo naudai są-
moningai ir nuosekliai pavartoti
visas jėgas, kad būsimoje Euro-
poje, o ypač Rytų Europoje sukū-
rus naujais tarptautinės teisės pa-
grindais tokią tvarką, kurioje vi-
sos tautos, didelės, vidutinės ir
mažos, ir mes jų tarpe, surastu-
mėm savo tautinę egzistenciją ir
apsisprendimą, laisvę ir
kad mes, rytų vokiečiai at-
stovaudami Vokietiją, dėl savo
patirties ir turimų kontaktų, esa-
me pirmiausia tam darbui pa-
šaukti. Kol sąlytis su mūsų kai-
myinėmis tautomis jų vyriaus-
ybių trukdomas, privaloma pa-
laikyti jį su emigrantais". "Bet
lemiamai svarbu, kad mes per
žmoniškas ir kultūrines pastan-
gas prieitume prie politinių žy-
gių, kurie realiai liečia banga-
nio pilve gulintį Joną. Nes mes
esame jiems skolingi" (26).

14-toje Barsinghauseno disku-
sijų knygotėje atspausdinti 5 re-
feratai: -- vokiečio dr. phil. B.
Scheurig, ukrainiečio rašytojo W.
Stachiv, lenkų rašytojo St. Kud-
lickio, latvio phil. dr. J. Bračo ir
slovak prof. dr. jur. F. Durčanskio.
Santrauka bei pasitarimų
įvertinimas parašytas dr. theol.
W. Petersmanno, Hanoverio mies-
to tremtinių pastoriaus.

Norėčiau kiek sustoti ties dr.
phil. J. Bračo referatu "Kaip žiū-
ri į vokiečius ir rusus lietuviai,
latviai ir estai".

Fil. dr. Julijus Bračas, yra pa-
bėgėlis latvis, ilgus metus dė-
stęs Lietuvos istoriją Rygos Lietu-
vių gimnazijoje ir puikiai kalbąs
lietuviškai. Jo visas referatas
yra įdomus ir kiekvienam Lietu-
viui praverstų jį išsiai perskai-
tyti. Jį visą pristatyti užimtų per-
daug vietos, todėl tik svarbesnė-
mis citatomis noriu apibūdinti
sekančius referate svarstomus
dalykus: --

1. Baltų sąvokos paaiškinimas.
Prisipažinimas, kad negalys nu-
piešti vokiečių ir pabaltiečių san-
tykių šviesesnį vaizdą.

2. Baltų tautų sąlyčio su vokie-
čiais pradžia. Kryžiaus karai
prieš Lietuvą -- nepateisinama
priemonė krikščionybės skieisti.

3. Pasipiktinimas, kad dabarti-
niai vokiečių istorikai pateisina
tuos karus ir visą "Drang nach

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Leiskite ir Dirvai prisistatyti!

Jau kuris laikas ilgiausiai Dirvos redaktoriumi ir leidėju išbu-
vęs (bene 30 metų!) Kazys S. Karpius senųjų Dirvos laidų iškarpo-
mis, datomis ir pavyzdžiais pri-
mena, kad ir Dirvai sukako 50 metų! Šiuos metus kaip tik ir
žymime taja skaitline, kurią ma-
žai kas tepastebėjo. Mat, neauk-
sinėmis raidėmis spausdinama.

Graži tai sukaktis, gražus ir
reikšmingas Dirvos vadovy, jos
leidėjų ir talkininkų išartas ba-
ras tautinės veiklos laukuose.
Per tą 50 metų atlaikytą audros,
krizės, nepriteklią. Ir ne tik at-
laikytą, bet kas būdingiausia, iš-
augta iš savaitraščio į 3 kartus
į savaitę leidžiamą laikraštį. Tas
laikraščio padidėjimas ir tech-
niškas apipavidalinimas pripa-
žintas nepaprastu fenomenu kitų
tautybių leidžiamas spaudos at-
stovų, vietinių politikų ir veikėjų.
Šis Dirvos pakilimas, kad ir
brangiai atsiėjęs tautinei srovei,
buvo laiku ir vietoje duota inje-
kcija, kuri tautinės spaudos pres-
tižą išskėlė ne tik lietuvių, bet ir
kitų tautybių bei amerikiečių aky-
se. Tai įvyko Dirvą redaguojant
agr. B. Gaidžiūnui, Vilties drau-
gijai (Dirvos leidėjai) vadovau-
jant J. Bačiūnui, jo sekmingai pra-
dėtą darbą tęsiant ir smarkiai
talkinant dr. Juozui Bartkui ir jo
kolegoms -- valdybos ir visos
draugijos nariams. Po K. S.
Karpius kurį laiką Dirvos re-
daktoriumi ir leidėju buvo tik ką
iš Europos atvykęs Vincas Ras-
tenis, kad ir trumpu laiku, spė-
jęs Dirvai duoti šviežesnę, naujai
atvystančių lietuvių bangai pri-
imtinę formą ir turinį.

Šio meto įprastose sąlygose, ka-
da beveik 50 metų, visos mūsų
organizacijų veiklos pobūdį nusako
sukakties minėjimai, iškilmės
ir baliai, daugelis klausia, o kaip
gi Dirva, kur jos minėjimų ko-

mitetai, kada įvyks banketas, ka-
da gi subaliavosi? Geri, be
abejo, ir nuoširdūs tai klausimai.
Gal gi ir minėsime ir baliavo-
sime, jei atsiras laiko ir vietos
kitų balių, sukaktių ir minėjimų
grandinėje. Bet reikia neužmirš-
ti ir tos aplinkybės, kad Dirvai
"koncertuojant" tris kartus į sa-
vaitę, jos atstovams savaitgalius
praleidžiant kitus gerbiant, mi-
nint ir šlovinant, kiek gi tų dienų
belieka savajam minėjimui? Gal su ta
nuomone nevisada sutinka energingojo
Vilties d-jos pirmininko Dr. V. Ramanausko
posakis, kad neįmanomas tik vie-
nas dalykas -- vyrui užsimauti
kelnes per galvą, bet ir čia dar
laukia pats sunkiausias darbas --
nugalėti tą, gal kartais bereika-
lingą kuklumą -- kaip čia įsimsi
ir patys savo pradėsime garbinti ir
sau iškilmes ruošti...

Šios sukakties esmė glūdi ne
žodžiuose, ne sveikinimuose ir
minėjimuose. Toji esmė yra --
neparklupti ir ištęsti.

Dirvos steigėjų, pirmųjų jos
artojų pradėtas darbas, jų tiks-
las, taip ilgai, patvariai ir at-
kakliai tęstas ir išlaikytas, per
30 metų K.S. Karpius pasiau-
kojimas ir visų kitų prie tos
tarkos prisidėjusių įnašas kaip
tik šių sukaktuvių metų proga
įpareigoja visą Dirvos šeimą dar
labiau įtempti jėgas ryžtingiau
žvelgti ateitin, kad Dirva kiltų,
bujotų ir visas audras atlaikytų
dar ilgus, ilgus metus.

Su tautinei srovei būdingų ryž-
tu ir gyvybingumu, su skaitytojų
rėmėjų ir lietuviškųjų organiza-
cijų talka žengiamo į antrąjį Dir-
vos metų pusšimtį. Žengiamo ne
iškilmėms švęsti, bet darbui,
skirtam laisvojo lietuvio ir lais-
vos, nepriklausomos Lietuvos la-
bui. (J.Č.)

Vasario 16 minėjimas Rochesteryje

Vilko vicepirmininkas St. Lu-
šys aplankė Rochesterio lietu-
vis ir pasakė pagrindinę kalbą
Vasario 16-tos minėjime. Kal-
bėtojas pabrėžė, kad kovingas
laisvasis pasaulis, į kurį tiek vil-
čių sudėta, principu sutinka su
mumis, bet nestryžta kovoti. Mū-
sų kovos netrukdo, bet stipriau
paremti nesirengia. Bet mes ne-
kapituliuojame ir nekapituliuosi-
me. Kovos už laisvę niekas nepa-
jėgs sulaukyti. Todėl ir priešas
nervingas. Pradėjo, ilgai tylėjęs
reaguoti į mūsų pastangas. Tai
rodo, kad lašas po lašo jau pra-
kirto skaudžiausią vietą.

Matome gražių prošvaisčių. Pa-
jėgi tautos dalis pasklido visuose
kontinentuose, bet nepaskendo.
Prisijungė prie senosios kartos.
Apskaičiuojama, kad laisvame pa-
saulyje yra vienas milijonas lie-
tuvių. Tai ketvirtadalis tautos. Ne
visi geri lietuviai, bet nedaug yra
tokių, kurie išsigintų savo tautos,
ar nenorėtų jai laisvės. Tas ket-
virtadalis okupantui priešingas ir
nepasiekiamas.

Tačiau prelegentas nusiskun-
dė, kad ligšiolinė veikla esanti
silpnoka. Reikėtų kiekvieną lie-
tuvį pasiekti ir jį pakviesti į tau-
tos gelbėjimo darbą. Telkimas,
taupymas ir ugdymas mūsų jė-
gų turi būti organizuojamas ir
saugojamas.

Susipratusių mokslo siekian-
čių lietuvių nuostata labai aukš-
tas. Jų įtaka -- didelė. Tuo būdu
lietuvių išėvija, gerai organi-
zuota, būtų didelis ir neišsenka-
mas šaltinis, kaip gyva ir pažan-
gėjanti tautos dalis. Kad ta da-
lis laiku ateitų Lietuvai gelbėti,
turėtų būti gera organizacija.

Vilkas numatė, kad ta kova bus

JAV Kongreso atstovas Frank
Horton, didelis lietuvių bičiulis,
kalbėjo Vasario 16 minėjime Ro-
chesteryje.

ilga. Reikėjo ieškoti atramos.
Tam tikslui Vilkas suknė LB-
nė. Visur kėlė jos vardą. Jeigu
LB-nei ko dar trūksta, tai reiškia,
kad mes ne visi savo pa-
reišas atliekame.

Vilkiui tenka specialus kovos
baras -- darbas politiniame lau-
ke. Sunkus, reikalaujantis diploma-
tinio patyrimo. Čia Lušys pasi-
džiaugė, kad tokių darbuotojų iki
šiol netrūko, nors jų atlyginimas
-- tik moralinis. Tačiau prelegen-
tas nusiskundė, kad Vilko gauna-
mos aukos -- nepakankamos. Jų
reikia bent 3 kartus daugiau, kad
Lietuvai naudingi reikalingiausi
darbai būtų remiami. Tam tiks-
lui Vilkas siekia suorganizuoti rė-
mėjų būrelius.

Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės
siekimas detalizuojasi į daugelį
smulkių darbų. Tų darbų
gausumas ir finansų trūkumas len-
kia Vilko žmones prie žemės, bet
aukštas tikslas stiprina juos...
Mūsų santykius su priešu sudarys
kieta ir neatlaidi kova. Mūsų są-
junga -- pasaulio sąžinė ir šimtai
milijonų pavergtų žmonių. Mūsų
problema -- tik dalis jos. Vilkas
padarys viską, kad sutrupėtų pan-
čiai.

Baigdamas konkretizavo svar-
besnius Vilko darbus, kur tarp ki-
tų paltė ryšį su Lietuva, į kurią
Vilkas kalba kasdien po 3 kartus.
Naudojami ir kiti būdai palaikyti
viltį anapus. Kreipiamas didelis
dėmesys į mūsų jaunimą, kurio,
kaip geriau pažįstančio šio krašto
gyvenimą, būtų uždavinys pirmo-
eilę paveikti pasaulio opiniją ir
pažadinti pasaulio sąžinę, kuri
tebėra tik mieganti gražuolė.
Prašė nepaklusti bolševikų vilio-
nėms; niekas neturėtų lankyti
Lietuvos šiais metais, kur mūsų
jaunimas bus varu varomas ir
verčiamas šokti ir dainuoti ant
mūsų 25 metų laisvės pakasynų.
Tuo bus pareikštas protestas!

Minėjime atsilankė vietos ir
Washingtono valdžios bei paver-
gtų tautų atstovai. Gausiai susi-
rinkusiems lietuviams juos pri-
statė B. Sedlickaitė. Savo svei-
kinimuose jie puoselėjo viltį į ne-
tolimą laisvės grąžinimą Lietu-
vai.

Mūsų platesnės visuomenės
dėmesio verta didelio ir nuošir-
daus lietuvių draugo kongr. Frank
Horton ilgesnė kalba, kurioje jis
pažymėjo kongrese "nešty rezol-
liucijų Pabaltijo tautų laisvės
reikalų svarbą ir pareiškė viltį,
kad dar šiais metais viena iš jų
būsianti priimta kongrese. Jis
yra vienos iš jų autorių, taip pat
neseniai įnešęs ir kitą svarbią
rezoliuciją -- sudaryti pavergtų
tautų k-tą kongresą.

Savo kalboje jis pasirodė puik-
iai pažįstas Lietuvos istoriją,
gerai susipažinęs su jos nelaimė-
mis ir aspiracijomis. "Pabaltijo
tautos, turinčios didelę istori-
ninę praeitį ir amžius besidžiau-
gusios laisve, šiandien yra pa-
vergtos brutalausios kolonialinės
priespaudos. Lietuvių kova --
Amerikos kova prieš S. Ru-
siją, kuri graso Amerikai tuo pa-
čiu likimu... Mes esame kare su
S. Rusija ar tai Vietname, ar ki-
tur. Amerikos pastangos ir re-
akcija -- pasipriešinimas agresijai
stebimas pavergtuose kraštuose.
Laisvė privalo būti grąžinta
visoms tautomis", -- baigė kongr.
F. Horton.

Dr. Vl. Lelis, ALT skyriaus
vicepirmininkas padėjo kalbė-
jusiems. Pasiūlymą, kad paga-
liau įvyko tai, ko mes seniai lau-
kėme -- vienybė. Vilkas, ALT,
LB-nė ir kitos organizacijos su-
rado savo kelius. ALT vardu jis
pareiškė padėką už aukas, kurių
surinkta apie 850 dol. Padėkojo
taip pat kun. Kib. Pr. Valiukevi-
čiui už gražų patriotinį pamokslą.

Lietuvos laisvinimo reikalu
susirinkime priimtos ir pasiū-
tos rezoliucijos prezidentui, vals-
tybės sekretoriui, senato ir at-
stovų rūmų atstovams.
Muz. J. Adomaičio vad. LB-

Chicagos neolituvių suruoštame Vasario 16 minėjime, kuris buvo skirtas akademiniam jaunimui, nariai ir svečiai atidarant minėjimą gieda Lietuvos himną.
V. Račkausko nuotraukos

Laisvę atgausime, jei patys jos neišsižadėsime...

(Atkelta iš 1 psl.)

Prieš 100 su viršum metų Ame-
rikoje buvo panaikinta vergija.
Prieš beveik 100 metų Lietuvoje
lietuviai pradėjo galvoti apie
laisvę.

1918 metais lietuviai laisvę su-
rado. Vasario 16-ji manyra lais-
vės šventė ir todėl didžiausia ir
švenčiausia iš visų švenčių, nes
iš visų šventų žodžių žodis "lais-
vė" yra pats švenčiausias.

1940 metais didžiausioje pa-
saulio kalėjime buvo 180 mili-
jonų žmonių. Šiandien komunistai
pavergė daugiau negu trečdalią
pasaulio žmonių. Trijų milijonų
lietuvių tauta komunizmo nenuga-
lės ir pasaulio istorijos nepa-
keis. Tikėjimą ir viltį praradę
draugai klausia, kokia gi prasmė
šiandieną minėti Lietuvos Ne-
priklausomybę, kai Lietuva ne-
priklausomybės neturi ir nebetu-
rės.

Žmogus pasivadinęs Stalinu
1940 metais lietuvių tautai atėmė
nepriklausomybę. 1965 metais vi-
same pasaulyje lietuviai mini Ne-
priklausomybės šventę. Minim
tik tokie dalykai, kurių negali su-
naikinti nei žmogus nei laikas.
Ir laisvės pasaulyje išnaikinti
niekas negalėjo ir negalės. Žmo-
gaus mintis gimsta laisva. Ji ir
miršta laisva. O pasaulį valdo ne
žmogaus jėga, bet jo mintis.

1964 metais Lietuvos laisvės
reikalavo raudonosios Kinijos
spauda.

1964 metais tikėjimo laisvės
komunistinėje spaudoje reikalavo
jauna Kauno gimnazistė.

1964 metais žodžio laisvės rei-
kalavo Rusijos poetai.

1918 metais lietuviai laisvės
reikalavo Valstybės Taryba.

1964 metais į Lietuvą nukelia-
vo 5 Metmenų žurnalo numeriai.
Jie reikalavo Lietuvai laisvės.
100 metų po vergijos panaikini-
mo Mississipi negrai reiklau-
ja laisvės. Niekada pasaulyje tiek
daug žmonių nereikalavo tiek

daug laisvės, kiek jos reikalauja
šiandien.

"Nėra jokios abejonės, kad
laisvės reikalavo, reikalauja,
reikalauja ir gaus visą komunizmo
pavergti žmonės. Todėl ir mūsų
uždavinys yra nuolat ir be
mažiausios palovos pasauliui
priminti Lietuvos laisvės ir ne-
priklausomybės reikalą. Laisvę
gaus Mississipi negrai, Vengri-
jos ūkininkai, laisvę gausime ir
mes lietuviai, jei tik patys jos
neišsižadėsime" baigė dr. Re-
kašius.

Ilgai užsitęsęs plovimas parodė
susirinkusių pritarimą paskaiti-
ninko išvedžiojimams.

Dar apie Lietuvą padėklama-
vo kolegė Jūratė Jakubauskaitė.
Po to tėvūnias Vytautas Kasnū-
nas naujai į korporaciją priim-
tiems Danguolei Šukelytei, Šar-
nui Valiūnui ir Kęstučiui Pe-
trauskui uždėjo juniory kepuraites.
I senjorus pakeltas Ro-
mas Česas prisiekė ir gavo spal-
vas bei seniory kepuraitę. Nau-
jai pakeltą seniory Česą, Pe-
tras Vėbra apdovanojo savo su-
kurta Vytimi. Po baigiamojo Gau-
deamus, Sofija Adomaitienė pa-
kvietė visus vaišintis kavute bei
pyragaičiais ir pranešė, kad sve-
čių tarpe, be kitų, yra ir Ukrai-
niečių "Zaporože" akademikų S-
jos atstovas M. Budny, kuris
pasveikino susirinkusius Nepri-
klausomybės šventės proga ir
išreiškė viltį krašto išvadavimui.

V. A. Račkauskas

Seniory priesaiką skaito pirm. Elvira Kavaliūnaitė, Vidury prie-
saią duoda Romas Česas ir dešinėje arbiter elegantiarum Aleksas
Silūnas.

Tėvūnias Vytautas Kasnūnas uždėdą juniory kepuraites Kęstučiui
Petrauskui, Danguolei Šukelytei ir Šarnui Valiūnui. Kairėje stovi
Kristina Sabaliauskaitė.

Petras Vėbra įteikia savo sukurtą Vytį naujai pakeltam į seniorys
Romui Česui.

ALĖS RŪTOS

premijuotas romanas

KELIAS Į KAIRĘ

jau išsiuntinėtas knygų platintojams.

Romaną galima įsigyti Dirvoje ar
užsisakyti paštu. K a i n a 3 dol.

AKIMIRKOS

Už Dievą, tiesą, teisingumą

Kunigą Stasį Ylą gavau progos arčiau asmeniškai pažinti tik pirmaisiais 1940-41 pabėgimo metais Berlyne, kur jis buvo pasidaręs čia staigiai suplaukusios lietuvių pabėgėlių "parapijos" kapelionu, kaip ir klebonu. Žaliosios sienos pilkųjų divyrių dvasia tuomet buvo gerokai kitiškesnė, negu sakysime dabar Amerikos lietuvių jau nusistovėjusioje ir daugmaž savo likime rezignavusioje Išeivijoje. Anuometinio karinio Berlyno dažnas lietuvis irgi tikėjo į Dievą, bet tikėjo ir ieškojo gal daugiau ne tiek Dievo, kiek greito ir tikro savo tautos išlaisvinimo.

Tad, sakyčiau, tada vyravo ne religiniai ieškojimai ir pamaldumas, bet aštrūs politiniai ir koviniai išgyvenimai. Mezliavos savo parapijai ir kunigams išlaikyti buvo, rodos, labai mažos, retas kas tuo pasidomėdavo. Bet užtat dešimtys tuomet jaunų vyrų buvo pasiryžę absoliutiniam pasiaukojimui - neįkainojamai, aukščiausiai savo gyvybės aukai už tėvynės laisvę. Ir tai nebuvo tuščios deklamacijos, kaip dabar iš daugelio aukašaubnių prakalbinių. Ne vienas iš jų netrukus tokią absoliutinę gyvybės auką tikrai paklojo karo veiksmuose, laisvės pagrindžio įtemptose grumtynėse, priešo šėvelkinės ir vėliau priešinacinės rezistencijos katakombose.

Kaip pastebėjau, kunigas Stasys Yla šias nuotakas ir jų dominančias tada gana jautriai ir grakščiai suprato, mokėjo joms prisiderinti, o greičiausiai ir pats panašiai išjautė. Ir jo pamokslai buvo stilingi, sodraus turinio, darniai sujungę amžinuosius dieviškus pradus su žemiškaisiais ir "laikiniais" -- mūsų tautinės laisvės ir kultūros pradais, ką visa jis, ir rūpestingas darbininkas, dar aplaistydavo mūsų poezijos ištraukomis ir prarastos tėvynės vaizdų piešiniais. Niekad ligi tol ir berods vėliau brandesnių ir elegantiškesnių kunigo pamokslų aš dar nebuvau girdėjęs.

Anie metai man paliko neišdildomą atsiminimą, kiek tikybės ir bažnyčios tarnai gali teigiamai įsiverpti į savo tautos visokeriopo likimo audinį, jeigu jie daugiau sugeba ir jeigu jietaip nori. Mairomis ir Tumas Vaižgantas šio šimtmečio pradžioje tarsi yra padarę per literatūrą. Kiti vėliau, tik gal mažiau sėkmingai, bandė per nuogaąją politiką. O tati juk yra galima visose srityse, kiekvienos paprasčiausios eilinės parapijos klebono aktyvius, pamiškėje užmiršto, net per bažnytkaimio vikaro tribūną.

Daug kas kitaip atrodytų ir reiktis išimtimis atrodytų, jeigu šitoks įsiverpimas kur pražysta Amerikos lietuvių parapijose. Deja, toks sugebėjimas, noras ir ryžtingumas yra dabar retas. Dažniau vyrauja baimė nepatekti savo vyresnybės nemaloniui, prisitaikymas ir opurtizmas. Pagaliau kas iš to, jei religinei sąmonei aštrėjant, ima blėsti tautinės sąmonės aktyvumo ženklai? Antrosios kartos Amerikos lietuvis, čia mokslintas kunigas ar vienuolė mokytoja dažniausia gyvena lietuvių jau yra

visiškai abejingi, kai kada itin žalingai priešiški. "Lietuvybės" motyvas jų kartais dar naudojamas tik duoklėmis lengviau išrinkti...

Berlyne mano pažintasis Yla buvo švelnus, inteligentiškas, malonus ir vis tokio žypsningo būdo, atviras ir draugiškas, suhumoro krislais ir kupinas vaizdingumo, - žodžiu, pertekęs savybėmis, kurių mes nesigailime priskirti rytų aukštaičiams ir tuo, gal ne visada pagrįstai, didžiuojamės.

Bet geriausiai pajutau jį pažinęs ir supratęs vėliau, ir ne tiesiai, o iš jo parašytos knygos apie "Žmones ir žvėris", kur jis pavalzdavo savo ir savo nelaimės draugų išgyvenimus Stutthofio koncentracinėje stovykloje. Man tati padarė stiprų įspūdį apie autorį, kaip katalikų kunigą, kuris ir juodžiausiomis ano nacių pragarų minutėmis stengėsi būti savo paaukimo aukštumoje. To įspūdžio paveiktas, kaip man karštokiškai įprasta, tuomet net Dirvoje, atsiliepdamas apie šią knygą parašiau savo nustebimą, kad tiek daug iškentėjęs, toks geras ir gilus kunigas ligi šiol nebuvo paaudkintas nors prelatu.

Bet tai buvo per mažai pasakyta, ir šią nuomonę vėliau pakeičiau, stebėdamasis, kodėl jam Roma vis galisi vyskupo mitros ar net raudonos kepuraitės. Tačiau tuščia taip galvoti, kai Romos kriterijai, laipsniai ir postus dalinant, turbūt, yra visai kitokie. Nors šiladien popiežius jau sudarė šimto su viršum kardinalų kolegiją, veltui jos narių tarpe tu ieškotum nors vieno lietuvi - atstovo katalikiškos šalies, kuri mažiausia jau tris kartus buvo paaudkota šv. Marijos globai, kur okupantas terioja Kat. Bažnyčią, kunigus ir tikinčiuosius nepalyginamai žiauriau negu satelinėse valstybėse, kurioje įvyksta vis, naujų ir naujų Dievo Motinos apsišėkimų, kurios išeiviai ir pabėgėliai našlaičiai, neturte paskendę, kaip nusišvilpus bežiūrint sumeta trečdali milijono dolerių Washingtono, D.C., katedros viename kampeitui pagarbai įruošti...

Pirmiau jie kitiems koplyčią stato, o ne savo tautos kultūros namus! Ne, tie laikai dar neatėjo, kad vienintelė katalikų daugumos apgyventa sovietų imperijos respublika turėtų tinkamo rango dvasininką Vatikano imperijoje. Jie ateis nebeat tada, kai bolševizmas bus užbaigęs tytomis triuškinėti katalikybę mūsų tėvynėje ir daugelio kraštų dvasininkai bus paversti sovietinio režimo kolarantais, kaip jau yra Maskvos stačiatikių bažnyčios viršūnėse.

Stasys Yla nėra sausas ir tik objektyvus, nesuinteresuotas, tiesos ieškojimo susidomėjęs mokslininkas. Ir tai jam ne papeikimas, nes visi jo polinkiai ir būdas yra kitoks. Tati ypač parodo ši pastaroji knyga apie "Dievą sutemoje".

Jis nebefeško Dievo, nes Jį yra jau suradęs nuo neatmenamų laikų. Jis Dievą tik plačiau at-

BRONYS RAILA

skleidžia, aiškina, rodo jį netikintiems ir klaidatikiams. Jo tikslas - tikėjimą ginti, jam tarnauti ir tam surinkti kiek galima daugiau loginių bei jausminių argumentų ir faktų. Reiškinius ir faktus, argumentus ir nuotykius apie bedievių ir laisvamanių grįžimą Dievop jis rinko nuo seniai, atidžiai, retu atsidėjimu ir su svarbiausiu tikslu - parodyti, kad bedievių kaip ir nėra, o tik klystantieji ir akleji, kurių daugelis iš sutemų pagaliau praregi Amžinąją Tiesą, ypač senatvėje. Šis beatodairinis dievybės gynimas yra Ylos knygos stiprybė ir kartų, kaip vėliau pamatysime, išvirstanti net į ydą.

Autorius kietai gina ir triuškinančiais gyvenimo pavyzdžiais rodo savo didžiulę tiesą, kad jai nors truputį suabejoti būtų statiai nepatogu, beveik nemandama. Kiekvienas šešėlis, kuris išsilenktų su apologeto linija, būtų ir netiesia ir netiesybė visatos pavyzdingoje, gerai prižiūrimoje tvarkoje. Ir kaip rimtas kunigas, kuris dažniausia būna kartu ir moralistas, Stasys Yla visada mane žavėdavo jo rašiniuose trykstančia ne tik savosios tiesos, bet ir plačiau gyvenime būtino teisingumo meile.

Kiek jo teisingumo jausmas buvo giliai išsikėręs jau veik prieš ketvirtį šimtmečio, rodo vienas jo artimo draugo liudijimas. Nenoriai jį čia ketinčiau paminėti, nes šis šaltinis pateko į bolševikinės sutemas, ir negalima būti visai tikram, ar liudijimas galiojęs nebuvo iškraipytas arba kaip kitaip perredaguotas. Bolševikai, mat, yra paskelbę eilę ištraukų iš Dr. Z. Ivinskio karo meto dienoraščio, kuris liko Lietuvoje ir vėliau pateko į jų rankas.

Tarpe daugelio įvairių pikančių pastabų, 1940 m. birželio 25 dienos užrašuose Zenonas Ivinskis pasakoja apie savo kelionę į Kulautuvos vasarvietę, kur jis susitikęs ir visą dieną praleidęs su kun. Stasiu Yla. Ir taip apie jį rašė: "Yla yra labai galvotas ir sumanus žmogus, rezonuoja į visus laiko klausimus. Mūsų daug kartų dalinomos aktualijomis. Apie Smetonos režimą atsiliepia: buvo labai naudingas dvarininkams ir lenkams, kurie Smetonos valdymu buvo labai patenkinti ir kitos valdžios nenorėjo. Darbininkas iš jo nieko gero negalėjo tikėtis. Mudviem atrodė gana gera mintis atimti iš jų žemes, kurie patys įjundirba..."

Tai tikrai ekstremistinė politinio ir socialinio teisingumo meilė, apie kurią skaitant dabar man trupučiuką net žygesna atsiranda. Mano tėvai klinkininkai ir jų kaimynai aplinkui nebuvo nei dvarininkai, nei lenkai, bet jie baisiai skausmingai nedejavo ir elgetomis nė vienas neišėjo. Priešingai, niekas, nei jie patys neišėjo, kad ištvėrimingai darbuojantis jų gyvenimas palaipsniui gerėjo, o kiai sparčiai modernėjo, medžiaginiai lobiai kilo, tad "Smetonos režimas" tuo atžvilgiu ir jiems buvo naudingas.

Gi Rozalimo, Šeduvos ir Pakruojaus apylinkių dvarininkai, vien lenkuojanti, kiti vokiški baronai, lyg tyčia, su kiekvienu dešimtmečiu smuko žemyn, greit prabaliavo už miškus gautus

pinigus, valstiečių akyse virto beveik pašaišos objektais ir kaip išmirštančios grupės palikuonys nė kiek nebuvo dėkingi Smetonai ir jo "chamams".

O kaip su darbininkais? Ar jū kada matėte ir ar girdėjote apie tokią santvarką istorijoje, kuri būtų buvusi gera darbininkams?

Aš dar negirdėjau, kad darbininkai kur galėtų gražiuoju daug ko gero tikėtis iš valdančiųjų. Darbininkas, kaip pats žodis rodo, tik dirba ir turi dirbti, kad pats su šeimai šiaip taip išmystų ir dar uždirbtų geresnį mitalą visiems tiems, kurie valdo, įstatymus leidžia, už jį galvoja, ateitį planuoja, knygas ir muzikas rašo, pamokslus sako ir glorijas gieda, ir jam išaiškina, kad jis užtenkamai gerai čia gyvena ir, jei bus paklusnus ir protingas, tai dar geriau, jau kaip lygus su lygiais, gyvens kitame pasaulyje.

Posakis, kad "mudviem atrodė gana gera mintis" apie žemės atėmimą iš jų, "kurie patys jos nedirba", iš tikrųjų buvo ne tik gana gera, bet ir labai revoliucinė, siekianti giliausių reformų mūsų gyvenime ir tobuliausio socialinio teisingumo. Kitaip sakant, "gana geras" principas, tik jį praktiškai taikant, pusėtinai humoristiškas. Juk jeigu yra "gana geras" atimti žemes iš jų, kurie patys jų nedirba, tai lygiu būdu reiktų atimti fabrikus iš jų, kurie patys juose neplūša darbininkais, ir visus didesnius namus iš jų, kurie patys kartais juose negyvena arba užima tik vieną butą, o galėtų, suspaudus, užimti tik vieną kambarį.

Kaip žinoma, šias "gana geras" patobulinto socialinio teisingumo antismetoninės Kulautuvos vasarotojų mintis sovietinė santvarka netrukus sukaupė įgyvendino. Mat, visuomet yra lengviau iš kito atimti, negu jam ką duoti. Tik bolševikinis režimas buvo dar logiškesnis ligi galo: žemes jis atėmė iš visų jų, kurie jas dirbo ir tebedirba. Žemė, kaip ir kiti gamybos turtais, niekam asmeniškai negali priklausyti, jie yra "visų", tai reiškia - kompartijos. Kolchoziniui ar miestelėnui gali būti partijos duotas laikiniam pasinaudojimui žemės sklypelis, bet jis gal būti bet kada iš jo atimtas.

O tam striukiui beuodegiui - darbininkui vis tas pats. Jis turi dirbti prie žemės. Paskiriamas jam kambarys ar butukas pačiam kaip sugeba įsiruoti. Fabrike jam duodamas darbas, o nenorinčius lengvai priverčia dirbti, jei ne savo tėvynėje, tai Sibiroje. Ir kaip paprastai, amžinasis mūsų rankpelnys mėgina šiaip taip pragyvenimą užsidirbti, kartu uždirbdamas valdžiai, partijai, policijai, kariuomenei, jo šalies ir jo ponų gynybai, visiems naujiems parazitams, pamokslininkams ir dainiams, kurie už tai įrodinėja, kad jo gyvenimas dabar yra toks geras ir prasmingas, kaip dar niekada. Tik dabar įrodinėja su vienu sutemos skirtumu, kad gerovė negalės būti geresnė net ir po mirties...

Štai kur yra pats žiauriausias ir beprotiškiausias bedieviškos santvarkos bruožas! Darbo žmogų engia ir kankina ne tik šioje žemėje, bet net ir po mirties neduoda jam jokios vilties.

PABALTIEČIŲ DIENA NEW YORKE

Pernai Lietuvių Dienos New Yoko Pasaulinėje Mugėje labai puikiai pavyko. Mugės vadovybė pripažino, kad Lietuvių Diena Singer Bowl buvo pati didžiausia, įdomiausia ir iš visų tautybių spalvingiausia. Lietuviams tai didi garbė. Mugės vadovybė Lietuviams vėl skiria kelias dienas. Bet... ar bejėgisme šiais metais surengti tokią pat šventę? Atsakymas tiek iš komiteto, tiek iš visuomenės veikėjų, tiek iš pačios programos pildytojų aiškus -- NE! Tad, kas darytina? Pasitarta su kitų tautybių veikėjais. Ir jie tokios pat nuomonės apie savasias ir mūsų dienas. Kilo mintis visoms trims Pabaltijo tautomis suruošti bendrą vieną didesnio masto dieną, o kas pajęs -- galės suruošti ir savo atskiras dienas.

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

TĖVYNĖS SARGAS, Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos kartą ar dukart per metus išleidžiamas "kultūros, visuomenės, politikos ir socialinių mokslų" žurnalas, antrajame peraitų metų numeryje (išsiuntinėjame šių metų sausio ir net vasario gale), šalia kitų dalykų, pajudino dulkes dviejose mūsų vidujinės politikos istorijos lentynose, tose, kur guli duomenys apie konfliktus "su diplomatais" ir "su frontininkais".

Pirmojo "lentyno" naujų duomenų jau senokai nėra, o ankstesnieji apgulti keleto ir net keliolikos metų dulkių sluoksniu. Tėvynės Sargas iš tenai ir ištraukė devynis įvairių asmenų daugiausia 1951-52 metais rašytus "dokumentus", -- nieko nauja nei pranešančius, nei įrodančius. Net pridėjus prie jų ir J. Kairio referatą apie egziliškes vyriausybes (referatą, kurio išvados kažkodėl surašytos tik išnašoj, tuo nebeat rodant ir paties autoriaus netvirtą tikėjimą jomis), vistiek nematyti, koldo prasmingo tikslo kas nors galėjo tikėtis dabar pasiekusių tik šitokių tos bylos pavartytų. Išskyrus dulkių pajudinimą, žinoma, nieko daugiau ir neatsitiko.

Frontininkų byla tebėra aktualesnė. Ne tai, kad aktualūs būtų frontininkų - krikščionių demokratų programiniai skirtumai (visi sutinka, kad tie skirtumai dabar tėra teorinių samprotavimų dalykas), o tai, kad tarp tuos vardus nešiojančių sambūrių tebevyksta varžybos dėl prieauglio, tai yra, dėl jaunųjų ateitininkų, kuriems ir patiems, kelio į ateitį dvišakume "už skvernų timpčiojameis", aktualu apsispręsti, ar žygiuoti krikščionių demokratų kelio šaka, ar frontininkų, ar gal kokia trečia.

Juozas Gėrnlius, naujasis ateitininkijos vadas, pats frontininkas, per krikščionių demokratų žurnalą rįžosi atviriau išsikalbėti ir bando tą vadinamąją "katalikų skilimo bylą" jei ne numarinti, tai bent nuraminti. Anot jo, nėra principinės priešybės tarp krikščionių demokratų ir frontininkų, o skiriasi jie tik dėl nevienodos partinio susiskirstymo sampratos (KD mano, kad visuomenė turėtų grupuotis partijomis pagal pasaulėžiūras, o frontininkai sakosi norį pasaulėžiūrą politikoj kaip ir "padėti į šalį" ir silną visuomenel telktis "anglosaksiško tipo" partijose). Tas skirtumas esąs ne principinis, o tik techniškas, be to, šiuo metu jis gi esąs atsidūręs grynai akademinėje plotmėje (kadangi partijų rungtynės dėl tikslų bei programų įgyvendinimo dabar neturi kur vykti ir faktiškai yra suspenduotos). Gėrnlius nesitūlo nei krikščionims demokratams, nei frontininkams išnykti, manydamas, kad dvi (o gal ir daugiau?) katalikų partijos ar politinės srovės toje pačioje visuomenėje -- nieko bloga. Jis tik kviečia tas sroves broliškai mylėtis.

"V.L." (turbūt, pats žurnalo redaktorius V. Litas iš Chicago) čia pat atkerta, kad istorijoje ir teorijoje klydo ir tebeklysta tik frontininkai, neišsiskiriant nei Juozo Gėrnliaus, Krikščionių demokratų šlame "katalikų skilime" esą nieko dėti, o jei esąs koks susidūrimas, tai tik tarp ateitininkų ir frontininkų. Iš viso, "V.L." Juozo Gėrnliaus bandymą išsiaiškinti sukritikavo ir atmetė tokiu aplombu, kaip profesorius atmeta dalyko nesupratęsio studento pratybinį rašinį. Atrodo, lyg krikščionių demokratų nusistatymų reiškęjas išdėdžiai nusisuka nuo "koegzistenciją" siūlančios frontininkų tiesiamos rankos.

Bet... Juozas Gėrnlius yra ateitininkų vadas. Be to, dar ir Aidų žurnalo redaktorius. O Tėvynės Sargo redaktorius keičiamas, Krikščionių demokratų žurnalas nuo šiol pavedamas redaguoti S. Dzikiui iš New Yoko.

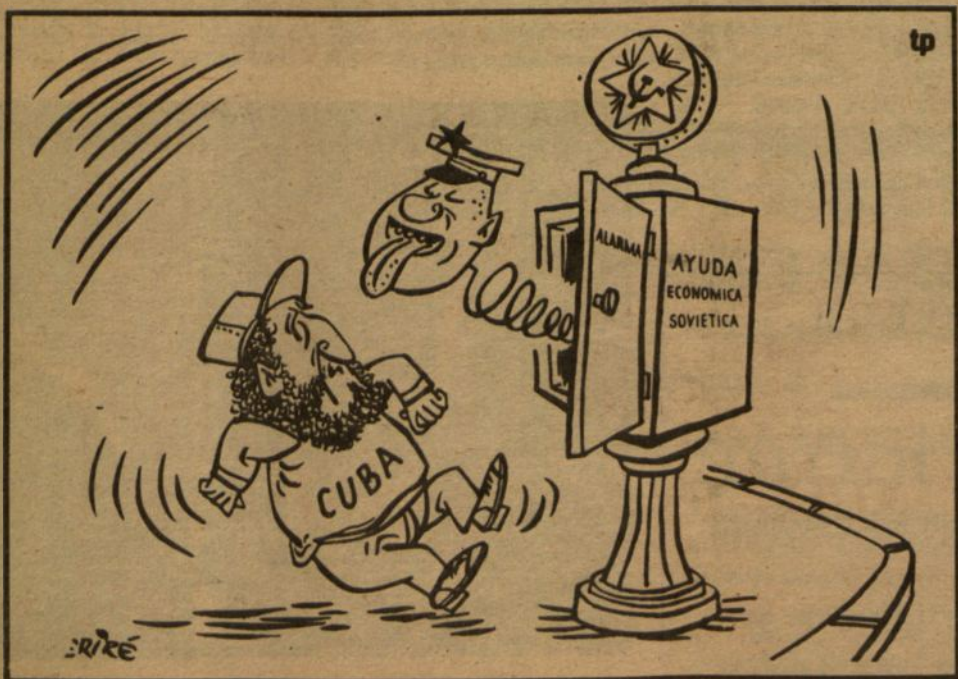

Be žodžių...

Sausio 19 d. Estų Namuose, New Yoke, įvyko pirmasis viešas pasitarimas tarp lietuvių, latvių ir estų bendros Pabaltiečių dienos 1965 m. suruošimo reikalui. Susirinkimui pravedti pakviestas kun. dr. Stasys Valiūškaitis, einąs Lietuvių Komiteto pirmininko pareigas, o sekretoriauti Loreta Stukienė. Pasitarimo dalyviai pareiškė karštai pritarimą trijų tautų bendrai dienai: kad dainų ir šokių programas, artimiausioje ateityje, nustato visų trijų tautybių muzikų ir tautinių šokių bei kitų programos dalių pildytojai; kad tokia diena būtų suruošta rugšėjo mėn., kad pakaktų laiko pasiruošti programai ir orui atvėsus, būtų ją lengviau išpildyti.

Tokia diena vietą mugėje reiktų surasti tokią, kuri būtų tinkama ir lietui ištikus. Šiame pasitarime iš lietuvių dalyvavo: prof. Jokūbas Stukas, Jadvyga Matulaitienė, Algirdas Kačanauskas, kun. dr. Stasys Valiūškaitis, Aleksandras Vakselis ir Jonas Valaitis. Tiems ir kitiems reikalams aptarti Lietuvių Komiteto posėdis įvyko kovo 3 d., trečiadienį, 8 val. vakaro, Lietuvių Atletų Klubu salėje Brooklyne. Tuotar-

MEČYS ŠIMKUS,
teisininkas, tiksliai,
gerai ir greitai užpildo įvairius **IN-COME TAX** pareiškimus. Kreiptis:
ŠIMKUS REAL ESTATE
4259 South Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

Didžioji apgaulė

LIETUVA ILGISI BŪTI LAISVA

Lietuvos atstovo J. Kajecko kalbos, pasakytos Vasario 16 minėjime Waterbury, 1965 m. vasario 21 d. santrauka

Pagerbęs Waterburio lietuvių kolonijos ir jos veikėjų nuopelnus lietuvių darbuose, min. J. Kajeckas toliau pareiškė, kad Vasario 16 d. aktu proklamavimas tautų apsisprendimo principas buvo ginamas nuo išorinių priešių, kurie kėsinosi į Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Jis sankcionuotas ir 1920 m. liepos mėn. 12 d. Maskvos sutartimi. Tuo pagrindiniu principu remiantis Rusija atsiskak visiems laikams suvereninių teisių į lietuvių tautą ir jos teritoriją. Tą principą patvirtino ir tarptautinė bendruomenė, pripažindama Lietuvą de jure. To pasekoje atsivėrė Lietuvai durys į Tautų Sąjungą.

Tai prisimintina ir pabrėžtina ypatingai dabartinio metu, kada Lietuvos žmonių laisvo apsisprendimo principas Sovietų pamintas, išniekintas ir jų iškilmingi pasižadėjimai, gerbti ir saugoti Lietuvos nepriklausomybę bei jos teritorialinę integralumą, begėdiškai sulaužyti. Anot velionies Churchillio, komunistai "laikysis sutarties tik tol, kol tai yra jų interese."

Visos Sovietų pastangos įtikinti pasaulį, kad lietuvis laisva valia išmainė laisvę ir nepriklausomybę į vergovę nieko neįtikino ir neįtikins. Tauta, kuri taip pasielgtų dar negimtė. Dargi jaunutė Burundos valstybė Afrikoje šiomis dienomis išgijo raudonuosius atstovus iš savo valstybės. Tad, kas būtų, kad sena, krikščioniška ir vakarietiškos kultūros lietuvių tauta, kurios neriša su Sovietais nei kalba, nei ideologija, nei tradicijos, sava valia atsižadėtų nepriklausomybės palaimos. O ką bekalbėti apie lietuvių tautos genocidą? Kas beišskaičius jos kančios gelmes, jos ašarų upelius, jos narių nužmoginimą, nusikurdimą ir dvasinį sielvartą? Ir visa tai, Maskvos užmačių dėka.

Nei viena valstybė niekur sava valia nepuola į Sovietų glėbį. Vergovė ir kolonializmas joms Sovietų prievarta užkariaujamas. Sovietai užstoja žmogėdras sukilėlius Afrikos Konge, bet jie žiauriai naikino mūsų sukilėlius, mūsų partizanus ir Budapešto sukilėlius, siekusių nusikratyti raudonojo jungo.

Nežinint Sovietų "žygdarbių", tarptautinis Lietuvos pripažini-

J. Kajeckas, Lietuvos atstovas Washingtono kalba Vasario 16 minėjime Waterburyje.

A. Balsio nuotrauka

mas ir šiandieną tebegalioja. Taip kilnaus JAV nusistatymo dėka, aš galiu į jus šiandieną prabilti, kaip nepriklausomos Lietuvos atstovas. Tai didelis dalykas.

Lietuvių tautos kova už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą -- šventa kova, nes tai kova už pagrindines žmogaus teises. Toji kova artima ir brangi ne tik lietuviams, bet visiems žmonėms,

kurie tokias žmogaus teises brangina. Asmeninė laisvė ir žmogaus laisvo apsisprendimo principu pagrįsta visa krikščioniška kultūra. Laisvių ir teisių begalinė meilė yra priežastis, dėl kurios mes turime skaitlingų geros valios draugų, kurie mūsų tautos aspiracijas rėmė, teberemia ir, aš tikiu, rems ir ateityje.

Mūsų kova gera ir kilni. Ji kova už teisę, teisingumą, už tautos teisę į laisvę ir prasmingą gyvenimą. Toje kovoje svyravimui, nusiminimui, neviltčiai bei nuovargiui vietos nėra. Kam daug duota iš to daugiau ir reikalaujama. Mes šioje šalyje išvengėme to, ką Lietuvos palikusiai ir Sibiran ištremtieji išken-tėjo. Mes naudojames laisvės palaima. Mūsų pareiga ją panaudoti savo tautiečiams laisvinti, tą akciją paremti ir pavergtam lietuviui tiesti pagalbos ranką.

Lietuvos laisvės reikalas su-prantamesnis dabar negu tada, kai Lietuva kėlėsi. Anuomet reikėjo įtikinti, įrodyti, kad Lietuva turėjo ilgą ir garbingą istoriją bei šimtmetines valstybines tradicijas. Šiandien niekas neabejoja mūsų teise į laisvę ir nepriklausomybę.

Šiandien, laisvojo pasaulio akyse Lietuva -- tarptautinės bendruomenės želimos pripažintas pilnateisės narys. Jis turi atstovus įvairiuose pasaulio kraštuose. Tūkstančiai leidinių bei straipsnių įvairiom kalbom iškilmingai skelbia, kad Lietuva Sovietų agresijos auka. Mūsų skaitlingi draugai mus užjaučia ir galimybės ribose padeda. Ta pagalba prasminga. Ji palaiko ir stiprina mūsų viltį būsimu Lietuvos prisikėlimu. Tai yra didelis dalykas.

Pasaulio įvykiai vietoj nestovi, jie keičiasi. Kadaisė silpnos ir naujagimės tautos kelias nepriklausomam gyvenimui. Pastaraisiais metais laisvės pavasaris padvelkė Afrikos žemynui ir kitur. Neamžina Sovietų Rusijos imperija. Vienas kadaise dievinamas Kremliaus tironas išspirtas į Kremliaus patvorį. Kitas, kaip pavasario sniegas, pranyko iš apyvartos, lyg rodos jis niekad nebūtų gyvenęs. Kai kurios Lietuvos okupanto klaidos bandoma atitaisyti. Bet, žodžiu ir žėstais tų, kurie tiek sutarčių sulaužė, pasitikėti ir pasikliauti -- negalima. Trupiniai nuo Kremliaus stalo vergai nesitenkins. Ateis laikas -- bus išskeltas ir Lietuvos pavergimo klausimas.

Džiugu konstatuoti, kad laisvojo pasaulio lietuvių jėgos ima pėtis į petį reikštis kovoje už Tėvų žemės palikimą. Kremlius deda pastangas bendrą, vieningą frontą visur įvairiausiais būdais pralaužti. Nežinint okupanto užmačių viena aišku, lietuvis Tėvynėje paliko ištikimas Vasario 16 d. deklaracijos principams. Kas laisvę pamilo, to vergove nesužavėsi.

Šią vasarą Lietuvos okupantas kruopščiai ruošiasi paminėti Lietuvos pavergimo metines. Ta proga Lietuvos žmonės vėl bus terorizuojami ir verčiami garbinti ir liaupsinti padėką bei pagyrus savo pavergėjui už jų pavergimą, už jų padarytas lietuvių tautai skriaudas. Šešios gilumoj tas minėjimas daugiau primins mūsų tautiečiams Vėlinių dieną. Jie slapta prisimins savo artimųjų aukas, kurios šaukiasi Dangaus keršto. Kad nenukentėtų -- daugelis priversti bus suvaldinti pajacą. Sovietai medžioja svečių ir iš šio krašto lietuvių tarpo. Jų nelaimei pastaruoju metu dargi JAV Prezidentas viešai atkalbinėja turistus nuo Amerikos dolerių svetur išleidimo.

Mes neabejojame, kad laisvojo pasaulio lietuvių ir kiti pabaltiečiai ras priemonių demaskuoti veidmainišką okupanto jų krašto pavergimo demonstraciją. Sovietų triukai pasenę, kaip liudija pastarųjų dienų surežisuotos demonstracijos prieš JAV Ambasadą Maskvoje, Budapešte ir Sofijoje. Laisvasis pasaulis nenai-vus. Mes tremtinių tarpe turime asmenų 1940 m. vasarą Kauno

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 47 metų sukakties minėjimo Waterburyje bendras vaizdas. Prie mikrofono kalba ALT pirm. A. Čampė.

gatvėse irgi demonstravusių prieš savo norą. Mes žinome, kad komunistai meisteriai toje srityje. Savigarba Sovietams nesvarbu. Rašalo, akmenų teršti svetimą ambasadą turima ir Amerikoje. Bet toks demonstracijos būdas civilizuotose tautos nepriimtinas. Tai tik Sovietų kultūros požymis, kuria jie taip didžiuojasi. Sovietų pastangos bergždžios. Jos lietuviui ir mūsų draugams akių neapdums. Kiekviena mūsų pastanga demaskuoti priešą vertinga ir garbinga. Visa, ką laisvasis lietuvis padarys tautos laisvei atgauti, ar jai priartinti yra pasitarnavimas žmoniui, nes laisvė nedaloma.

Mums džiugu, kad šv. Sosto mums palankumo pasekoje Romoje susilaukėme konsekracijos naujo lietuvių vyskupo Europoje, vyskupo Prano Brazio asmenyje. Mums džiugu, kad susilaukta ir Pasiuntinybės prie šv. Sosto statuso pagėrėjimo. Mums džiugu, kad Vasario 16 Kapitolijoje skambėjo lietuvių kunigo invokacija už Lietuvą. Mums džiugu, kad tą dieną pasakytos skaitlingos kalbos Lietuvos tautos aspiracijoms

paremti Atstovų Rūmuose ir vasario mėn. 18 d. Senate mūsų klebono akivaizdoje. Visa jų iki šiol pasakyta apie 120. Mums be galo džiugu, kad Valstybės Sekretorius teikėsi raštu Lietuvos Atstovui užtikrinti JAV Vyriausybės, Amerikos gyventojų ir Valstybės Departamento palankumą lietuvių tautai ir pareikšti užuojautą dėl jos pamintų teisių. Esame dėkingi ir visiems valdžios ir savivaldybių pareigūnams už šiltą ir jautrų lietuvių tautos prisiminimą.

Vasario 12-tą suėjo šimtmetis nuo paskutinio Lincolno gimtadienio. Ta proga amerikiečiai atnaujinimo savo dedikaciją obalui, kad visi žmonės sutverti lygūs.

Mes ištroškę matyti tą lygybę įgyvendintą ir Nemuno krašte. Lietuva ilgisi būti laisva, nepriklausomas tautų bendruomenės narys, lygiai kaip kitos laisvos valstybės. Laisvė, nepriklausomybė Lietuvai, vakarietiška prasme, buvo ir paliks mūsų šūkis.

rapijos choro dainos gražiai įsiliejo į viso minėjimo darną.

Parapijos klebonui -- kun. B. Pacevičiui, mokytojai D. Chlainauskienei ir kitiems jaunimo vadovams bei patiemis programos išpildytojams reikia išreikšti gilią padėką, nes jie mums suteikė progą pakilia nuotaika ir virpančiomis širdimis išgyventi Tėvynės valandėlę.

L. E-tas

KAZIUKO MUGĖ

Londono lietuvių skautų vietininkija š.m. kovo mėn. 7 d. tuoj po pamaldų, parapijos salėje ruošia Kaziuko mugę, kuri mūsų kolonijoje bus bene pirmą kartą.

Bus rankdarbių ir kitų eksponatų parodėlė, laimės šulinys ir kiti įvairumai. Skautų mamos rūošia skanių lietuviškų valgių ir kepsnių.

Prieš mugę bus iškilminga skautų sueiga skirta šv. Kazimiero paminėjimui.

Laukiama visų tautiečių gausaus atsilankymo.

L. E-tas

PAMINKLINIS LEIDINYS

Šio apibūdinimo tikrai nusipelno Aleksandro Merkelio parašyta ANTANO SMETONOS monografija, kurią puikiai apipavidalintą išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Didelio formato veikalas turi 786 puslapius, 754 p. teksto ir 32 p. iliustracijų. Įrištas kietais viršais, su iliustruotu aplanku.

Skaitytojas jame randa ne tik aprašomojo asmens biografiją, bet kartu plačią priešnepriklausomybinio laikotarpio ir nepriklausomybės metų studiją.

• Spaudos atsiliepimai

"A. Merkelio monografija yra graži stiliumi ir taisyklinga kalba parašytas veikalas. Jis vertingas pirmiausia sukauptais gausiais duomenimis, dažnai grindžiamas autentiškais šaltiniais iš 22 m. nepriklausomybės laikų".

"...kas domėsis tais Lietuvos laikais ar ką tirs, tai A. Merkelio "Antanas Smetona" bus pirmieji vadovas".

"...Veikalas paliks žymiausiu paminklu pirmam ir paskutiniam prezidentui anos Nepriklausomos Lietuvos".

"Draugas"

"Autorius ir knygos leidėjas... sveikintini ir įvertintini kaip atlikę reikšmingą įnašą lietuvių tautos istorijai".

"Aidai"

"...skaitytojas ras įdomios medžiagos iš Lietuvos atsikūrimo, laisvo gyvenimo ir net tremties dienų".

"Laisvoji Lietuva"

"Palikim tą visą gausybę medžiagos pasigardžiuoti patiems monografijos skaitytojams. O pasigardžiuoti bus kuo".

"Europos Lietuvis"

- IŠKIRPKIT IR SIŪSKIT KUPONĄ ŠIANDIEN -
MR. K. POCIS, 3908 FIR STREET,
EAST CHICAGO, IND. 46313

Taip, prašom atsiųsti man Aleksandro Merkelio "Antano Smetonos" monografijos egz., skaitant po \$12.50. Priedu \$..... sumos čekį (perlaidą). (Visą adresą prašom rašyti didžiosiomis raidėmis).

Pavardė

Gatvė

Miestas

Valst.

Zip

LONDON, Canada

VASARIO 16-TOSIOS MINĖJIMAS

47-tąją Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukaktį Londono ir artimesnių apylinkių lietuvių paminėjo tikrai prasmingai ir įspūdingai. Todėl visuomenė užpildžiusi parapijos salę buvo šventiška nuteikta ir giliai įsijautusi į Tėvynės - Lietuvos buitį. Gal tik šiemet taip sumaniai patalkyta giliai, giliai į klausytojų širdis.

Tiesa, nebuvo didelio iškilmingumo, ilgų kalbų - gražbių. Bet kai visą programą gražiai ir darniai pildė mūsų jaunimas, visi supratom, kad mūsų jaunoji karta mokės reikiamai mus pavaduoti ir žengti Lietuvos keliu, jei ji nukreipiama į tinkamas vėžes.

Ir kaip nesidžiaugti, kad jaunas paskaitininkas, nors ir trumpai, bet taip ryškiai ir įtikinančiai nusakė jaunųjų Credo tėvynės Lietuvos atžvilgiu.

Jaunųjų melodeklamacijos ir scenos vaizdėliai "Jūratė ir Kastytis", "Audra tėviškėje" bei "Šventosios žemės skundas" bu-

vo sutiktos ir palydėtos audringų katučių. Jaunučių ir paauglių tautiniai šokiai ir skambios pa-

Skaityk ir platink
DIRVĄ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —

TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI

Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota

U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

Telef. CA 5-1864

2439 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629

Telef. WA 5-2737

DIDELIS IŠPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai pigintomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00. 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

NAUJIENA: Suknelėms medžiagos — nylonas kartu su pamašalu.

Vedėjai E. ir V. ZUKAUSKAI

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PADĖKIT LIETUVIŲ KULTŪRAI KLESTĖTI

Vasario mėn. Bostono lietuvių kultūrinio subatvakario prelegentais buvo jaunimo atstovai: stud. Nijolė Vaičiulytė, stud. Skirmantė Makaitytė ir mag. Romas Šlečas. Temos, kurias jie nagrinėjo ir kaip jie į jas žiūrė, yra mūsų tremties gyvenimo didieji rūpesčiai.

Sukame į kultūrinį subatvakarį.

-- Konstantinas Mykolas Čiurlionis nupiešė paveikslą, vaizduojantį kalną iki debesų, pro kurį veržiasi šviesa, -- pradeda subatvakarių vadovas rašyt. Stasys Santvaras, -- į tą kalną, į tą šviesą kopiname ir mes, kiekvienas pagal savo jėgas ir išgales. Tačiau mes, senieji, jau sukame už kalno postūko. Po mūsų turi ateiti kiti -- jaunimas. Su jaunu mes turime problemų, bet tai visai natūralu, su juo visi

turi problemų, turėjom mes jų ir Lietuvoje. Jaunimas visados yra jaunimas.

Kalba pats jaunimas. Nijolė Vaičiulytė: Sociologinis žvilgsnis į lietuvių tarpkartinę dilemą. Savo mintis Vaičiulytė pradeda vienos amerikietės sociologės mintimis apie katiną, kur sociologė klausia, kur tas katinas turi eiti? Toliau Vaičiulytė klausia: O mes iš viso ar bejudame? Esame paklydę miške, nesuprasdami savęs ir net padėties. Visos mažumos Amerikoje nori pasilikti savo grupėse. Tą daro ir lietuviai. Tačiau tų grupių jaunimas yra traukiamas ir veikiamas dominuojančios vietinės daugumos, jos gyvenimo ir kultūros. Jaunimas ir patenka tos traukos orbiton. Tačiau tas jaunimas nėra pilnas narys nei naujam -- dominuojančiam gyvenime,

nei senajam, kurį jis paveldi iš savo tėvų. Šis jaunimas atsistoja tarp dviejų pasaulių. Mažumos grupė yra ir mūsų protėviai, tėvai ir mūsų tautos dalis Amerikoje. Jie tokiais ir pasiliks. Jie šioj emigracijoje rado prieglobstį savo gyvenimui, savo kultūrai, kuria jie gyvena ir kuriai dirba. Tačiau vistiek paliktos tėvynės kultūra čia neatstatyta ir neatstoma. Tokiu būdu emigrantų vaikams atsistoja tarpdviejų pasaulių: senojo -- tėvų ir naujojo -- vietinio.

Ateiviai nenori asimiliuotis naujoje tėvynėje. O jų naujos emigracinės bangos sustiprina jų stovyklas. Tačiau jie vistiek negali atkurti tai, kuo jie gyvena savo tėvynėje. Jaunimas, būdamas tarp dviejų pasaulių, vistiek dar laikosi ir buriasi savųjų tarpan.

Po prelegentės pranešimo buvo trumpas diskusijos. Diskusijų metu buvo keltami klausimai. Ar silpnieji ir mažesnieji, gravitacinės jėgos traukiami turi išnykti? Atsakymuose -- žydų ir arių pavyzdžiai. Ir gal tipiškiausias pavyzdys yra dr. von Brown, kurio jokia gravitacinė trauka neveikia ir nevelks. Jis sudaro savo trauką.

Romas Šlečas: Lietuvių bėrimai. Paskutinioji lietuvių emigrantų banga buvo priversta palikti tėvynę ir prisiglausti kitur. Jie daug kuo yra skolingi savo tautai, savo protėviams, savai kultūrai, nes jie iš jos sėmėsi. Dauguma tos prievartinės bangos emigrantų atsirado turtingoje Amerikoje, kuri turi daug pinigų, bet tik ne kultūrą. Tik buv. prezidento Kennedy iniciatyva buvo pradėti statyti kultūros rūmai Washington. Panašiai yra ir su lietuviais Amerikoje. Lietuvių turtas, lietuvių pinigai auga, bet tik ne kultūrai.

Jeigu kalbama apie nutautėjimą, tai ar tik ne tėvai greičiau nutausta, negu jų vaikai. Dauguma jau vėliausios kartos ateivių yra gerai prisigyvenę. Okiektais pinigais yra remiama lietuvių kultūra ir kultūrininkai? Vyresnio amžiaus lietuviai kultūrininkai jau iškeliauja amžinybėn, neatidavę savo kultūrai visko, nes nebuvo kas taisyti kultūrininkais rūpintis. Daugelis iš tų naujų ateivių nors privalėtų atsilyginti savo tautai ir jos kultūrai, nes jie yra iš jos daug gavę. Televizijos šviesos apšviesti, jie nebe-mato ir tikrosios šviesos, kurioje privalėtų gyventi. Senimas kaltina vaikus, bet nerodo jiems pavyzdžio. Tada jų šnekos ir jų gyvenimas yra kaip šuo be uodegos ar katė be kaילו.

Ar yra institucijos ir asmenys, kurie skatintų ir rūpintųsi ne tik senaisiais, bet ir priaugučiais savo kultūrininkais? Ir ką gauname? -- senieji miršta, o jaunieji nespėja gimti. Kultūra ir kultūrininkai visur ir visados turi būti glojami ir remiami. Ar tas yra pas mus? Senieji išmirs, o naujų nepilaus.

Taigi, nekaltinkit jaunimo, o padėkite jam ir lietuviškai kultūrai, remkite senuosius kultūrininkus ir priauginkit naujų.

Diskusijose dėl pranešimo buvo pasisakyta, kad pinigais reikalingas, nes be pinigų nieko negali nuveikti ir atlikti. Tačiau dalis to kraunamo pinigų turi eiti ir naujingiems reikalingas. Dažnai girdime sakant, kad auksu galvą užtevyne ir tautą. Ir argi ne juokindami, kai tas pats asmuo kalba apie aukojimą galvos, o pinigą slepia? O juk kultūrinės vertybės gyvens

už mus ir tada, kada daugumos iš mūsų jau senai nebebus. Taigi lietuvis turi pajusti savo šventą pareigą už tautos ir jos kultūros testinimą.

Skirmantė Makaitytė: Istorinių aiškinimų reikšmė tautos gyvenime. Makaitytė studijuoja Harvardo universitete. Ji ir savo diplominio darbo tezei pasirinko Lietuvos istoriją, Lietuvos statutą ir lietuvių kultūrą. Savo pranešime kalbėjo apie klaidingus davinius Lietuvos istorijoje, kurią rašė svetimieji. Harvardo ir kitų universitetų bibliotekose yra daug medžiagos, kurią tik reikia aptvarkyti, apipavidalinti ir tuos bus daug pastarnauta Lietuvos reikalui, atitaisant klaidingus išvedžiojimus. Makaitytė paskaitė iš vienos knygos, kurioje anuo laiku buvo rašoma apie lietuvių girtavimą ir pan. Tikrumoje jau 16-tam šimtmetį lietuviai buvo kultūringesni už savo kaimynus. Visi žmonės ir net žydai Lietuvoje turėjo daugiau laisvių, nei kaimyninėse valstybėse.

Šiuose universitetuose susitelkusi medžiaga, liečiančia Lietuvą ir lietuvių, reikia peržiūrėti ir pristatyti tikroje šviesoje. Lietuvos istorija tuose veikaluose nėra teisingai ir gerai nušviesta, todėl ją reikia taisyti ir aiškinti.

Po visų pranešimų ir diskusijų, kurie tikrai buvo įdomūs, subatvakarių rengimo komisijos pirmininkas inž. Ed. Cibas įteikė visiems prelegentams po knygą.

Jaunimas vanoja senimą. Tai tikrai džiugu. Tik daugiau panašių pasisakymų, daugiau šios karčios tiesos, tada gal kultūrinė šviesa užtemdys ir tą televizijos šviesą.

At. Jaura

VASARIO 16 ARGENTINOJE

Buenos Aires Lietuvių kolonija didingai atšventė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo šventės 47-tąją sukaktį.

Šeštadienį, vasario 13, 9 v.v. Buenos Aires Aušros Vartų lietuvių parapijos salėje įvyko Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Tarybos (ALOST) rengtas minėjimas su tai dienai pritaikyta programa.

Šv. Cecilijos chorui, muz. Vaclovo Rymavičiaus vadovybėje, sugiedojus Argentinos ir Lietuvos himnus, minėjimą atidarė ALOST pirmininkas Jonas Čikštas šiais žodžiais: "Šiandien iškilmingai minime 47 metus Lietuvos nepriklausomo gyvenimo..." Salėje klausantiems net karšta pasidarė, gerai kad kvieisti svečiai - argentiniečiai lietuviškai nesuprato... O ta progą ALOST pirmininkui patartina prieš kalbant šiek tiek pagalvoti...

Vasario 16-tos svarbą lietuviškai apibūdino Susivienijimo Lietuvių Argentinoje pirm. inž. Pranas Ališkevičius, o ispaniškai: p. Zeferinas Juknevičius.

Toliau kalbėjo minėjime dalyvavusieji svečiai -- argentiniečiai: Antikomunistinio Centro Argentinoje pirm. dr. J.M. Saavedra, Argentinos Kongreso atstovas dr. J. Frag ir buv. min. J. C. Cueto Rua. Savo kalbose pareiškė prisidėjimą kovojai už okupuotų tautų išlaisvinimą bei užgėrė lietuvių dvasios nepalaužiamą atsparumą išlaikant savo kalbą, dainas, šokius ir tautos tradicijas svetur.

Svarbiausiu kalbėtoju buvo svetys iš Š. Amerikos, Tautos Fondo pirmininkas prel. J. Balkūnas. Savo kalboje ragino vieningai kovoti už Lietuvos išlaisvinimą, vadovaujantis mūsų patriarchy, dr. Jono Basanavičiaus, dr. Vinco Kudirkos bei kitų Nepriklausomos Lietuvos kūrėjų idealais.

Meninę dalį atliko: Šv. Cecilijos choras ir Argentinos lietuvių tautinių šokių ansamblis "Rambynas" patiekdamas dainų ir šokių pyne "Pabaigtuvės".

Aušros Vartų lietuvių parapijos salė buvo per maža, kad sutalpinti lietuvių bei argentiniečių išspūdingai švenčiant taip brangią lietuviams Tautinę šventę.

Sekmadienį, vasario 14, 10 val. ryto, Buenos Aires lietuvių parapijos Aušros Vartų bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos mišios. 11 val. parapijos sodelyje, prie lietuviško kryžiaus, padėtas

vainikas žuvusiems už Lietuvą gėrbti.

5 val., prie Argentinos išlaisvintojo Generolo San Martin paminklo Buenos Aires mieste, padėtas vainikas iš ažuolo lapų. Argentinos Lietuvių Centro ansamblio jaunimas, pasipuošęs tautiniais rūbais, buvo garbės sargyboje prie Argentinos ir Lietuvos vėliavų. Prie paminklo, gausiai susirinkusiems lietuviams ir argentiniečiams, Vasario šešioliktosios reikšmė ir Lietuvos išlaisvinimo viltį savo kalboje išreiškė JAV lietuvių Tautos Fondo pirm. prel. J. Balkūnas.

Buenos Aires dienraščiai: La Nacion, Clarin, La Prensa, Freie Presse (vokiečių dien.) ir kiti, įvairiais straipsniais bei įvykių aktų fotografijomis palankiai atsiliepė apie lietuvių Argentinoje. Laikraščiai be išimties pareiškė, kad nežiūrint, jog Lietuva yra okupuota, laisvęje gyvenantys lietuviai vieningai deda pastangas atgauti gimtosios šalies nepriklausomybę, bei tinkamą vietą laisvųjų tautų tarpe.

(vb)

SPORTO ŽINIOS

Kanados Sporto Apygardos krepšinio pirmenybės baigėsi didele staigmena, laimint Hamiltono Kovų vyrų klasėje pirmą vietą.

Tiesa, veržlūs hamiltoniečiai pratęsime pralaimėjo Toronto Vyčiumi 106:110, tačiau Aušra įveikė Vyčį 81:79, bet pralaimėjo Hamiltonui 77:87. Tad pirmos vietos klausimą sprendė krepšių santykis, kuris atrodė taip:

1. Hamiltono Kovas 193:177
2. Toronto Vyčis 189:187
3. Toronto Aušra 158:166

Taigi Aušra po ilgo dominavimo Kanados lietuvių krepšinio gyvenime, turėjo pasitenkinti net trečia vieta, kas gal ir laikytina didžiausia 1965 m. lietuvių sportinio gyvenimo staigmena. Nuo Hamiltono vyrų neatsiliklo ir jaunieji, laimėdami pirmas vietas A ir C klasėse.

Nepavyko Aušrai ir moterų grupėje, nes po metų pertraukos, Vytis vėl tapo KSA nugalėtoju, laimint baigminį sustikimą prieš aušrokes 54:47. Aušrameisterių vardus iškovojė tik jaunieji B klasėje, mergaičių A, B, C ir D klasėse.

K. Baronas

Skaityk ir platink
DIRVĄ

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinos puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinos puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprastą balsų daugumą sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

PALIK AŠARAS MASKVOJE	— B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ	— Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA	— Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER	— R. Spalis	\$5.00
VIENU VIENI	— N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO	— Juozas Girnius	\$5.50
POEZIJA	— J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ SILELIS	— Ant. Baranauskas	\$5.00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS		\$5.00
BŪK PALAIMINTAS (poezija)	— A. P. Jasas	\$2.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMAI PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėlinai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! -- Mes aprępsime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybėlės.

Krautuvėje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nušimčių!

Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Pragyvenimas nuolat brangsta,

todėl pilnai išnaudok savo sutaupas investuodamas jas į

BALTIC STORES AND INVESTMENTS CO. (Z. JURAS)

421, Hackney Rd., London, E. 2. England. SHO 8734.

11 London Lane, Bromley, Kent, England, Rav. 2592.

Tik čia Tavo kapitalas greičiausiai augs nešdamas aukščiausią dividendą! Investuojant 1-2 metams mokamas dividendas 5%, gi investuojant 2-3 metams mokama 5½%.

Už investavimus 5 metams ir ilgiau, mokama

7%.

Už nušimčius nereikia mokėti jokių mokesčių.

Tarpininkaujame palikimo reikalų sutvarkyme.

Visi investavimai yra apdrausti ir garantuoti nejudomu turtu.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **A. L. Tautinės Sąjungos** Clevelando skyriaus tradicinis Vasario minėjimas įvyks šeštadienį, kovo 6 d. Čiurlionio Ansamblio namuose. Minėjimo programoje adv. J. Smetonos paskaita, inž. A. Nasvyčio pranešimas apie P. Amerikos Lietuvių Kongresą Brazilijoje ir trumpa Korp! Neo - Lithuania studijų programa.

Minėjimas nėra uždaras. Clevelando lietuvių visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti.

CLEVELANDO ORGANIZACIJŲ SUSIRINKIMAS

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus organizacijų atstovų susirinkimas įvyks sekmadienį, kovo mėn. 21 d., 12 val., Lietuvių Klubo apatinėje salėje. Atstovus prašome atvykti laiku.

Dienotvarkė:

1. Skyriaus valdybos pranešimai:
- a. metinė skyriaus veikla,
- b. išdininko apyskaita
2. Revizijos komisijos pranešimas.
3. Diskusijos dėl pranešimų.
4. Valdybos ir revizijos komisijos rinkimai.
5. Einamieji reikalai.
6. Klausimai ir sumanymai.

Organizacijos prašomos susimokėti nario mokestį ir atsilųsti po 3 atstovus.

Skyriaus Valdyba

• **LB Clevelando I-os apylinkės** metinis visuotinis susirinkimas įvyks kovo 28 d., 12 val. Lietuvių salėje.

Darbu tvarkoje — valdybos veiklos ir piniginių atskaitomybės pranešimai, kontrolės komisijos pranešimas, naujos valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai ir kiti Apylinkės reikalai.

Kviečiami dalyvauti visi lietuviai.

Metinis susirinkimas — tai visų metų darbo vaizdas; kas padaryta ir kas neteseta. Ne viskas buvo

VISI Į TRADICINĘ KAZIUKO MUGĘ!

Š. M. KOVO MĖN. 7 D., LIETUVIŲ KLUBO SALĖJE, 6835 SUPERIOR AVE.

Atidarymas 11:30 val.

Po atidarymo — užgavėniška Mugė, šilti ir šalti lietuviški valgiai, namų darbo kepiniai, bufetas.

4val. p. p. Mugės uždarymas skautišku laužu.

Mugėje dalyvauja Neringos Skaučių, Pilėnų Skautų tuntai, Skautininkių Draugovė, Skautai Akademikai ir abiejų Tuntų Tėvų Komitetai.

Kviečiame visus atsilankyti!

Neringietės.

padaryta, kas buvo norėta padaryti. Tam buvo įvairių priežasčių. Bet darba toliau tęs naujai išrinktoji apyl. valdyba. Lietuviškas Bendruomenės darbas negali sustoti. Todėl visi kviečiami juo rūpintis ir domėtis. Svarbu, kad į naują valdybą ateitų naujų žmonių su ryžtu, naujomis mintimis ir noru dirbti.

Valdyba galės būti išrinkta, kai bus pakankamai kandidatų. Kas negali pats kandidatuoti, tesuranda savo vieton kitą, o tas įmanoma, tik reikia ryžto ir atsakomybės jausmo LB reikalams.

Parodykime, kad mokame ne tik apie Bendruomenę šnekėti, bet ir jos reikalų, darbu bei kilimu konkrečiai rūpintis. Kandidatus galima siūlyti rinkimų komisijai iš anksto arba ir pačiame susirinkime. Šie žodžiai yra skiriami kiekvienam, kieno širdis plaka bendro darbo reikšmės ir svarbos pajautimu.

F. Eidimtas,

Apyl. Valdybos pirm.

• **Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos** mokiniai ir tėveliai yra dėkingi Dirvos redakcijai, Tėvynės Garsų valandėlės vedėjui J. Stempužiui ir Draugo bendradarbiui V. Rociūnui už parodytą didelę paramą spaudoje ir radijoje rengiant mokyklos metinį koncertą, kurio programą atliko A. Stephens moterų choras.

Dėkojame visoms mamytėms, kurios parėmė bufetą, A. Strimaičiui, baro vedėjui ir visiems, kurie prisidėjo darbu bei savo atsilankymu.

Koncertas praėjo sėkmingai, padėdamas spręsti mokyklos finansines problemas.

• **Tautybių grupės** yra kviečiamos atsilankyti į The Play House Teatro ruo-

šiamus spektaklius nuo kovo 10 iki kovo 27 d., statant Shakespear'o komediją "Vasaros nakties sapnas". Teatras randasi Euclid ir 77 gt. kampe. Prieš spektaklius patiekiami desertas ir kava — nuo 7:15 iki 8:15 val. vak.

Bilietai kaina — 2.50 dol. Iš anksto užsisakyti galima paskambinus telefonu SW 5-7000.

CLEVELANDO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ DEMESIUI

LTM Čiurlionio Ansambliui 25 m. sukakties progą numatoma paruošti bendras adresas. Organizacijos, norinčios jungtis prie šio adreso, prašomos pranešti iki š. m. balandžio 15 d. I-os Apyl. V-bos pirm. F. Eidimtui.

• **LTM Čiurlionio Ansamblio** 25 m. sukakties iškilmingas minėjimas ir pagerbimas įvyks gegužės 8 d. iškilmingomis pamaldomis už žuvusius dėl tėvynės laisvės, mirusius ir gyvus čiurlioniečius. Vakare šv. Jurgio salėje akademi-

nis banketas. Gegužės 9 d. koncertas Muzikos Instituto salėje.

Įvertindami Čiurlionio Ansamblio meninės ir tautinės veiklos įnašą mūsų tautai, į sukakties garbės komitetą maloniai sutiko įeiti Lietuvos atstovas Washington J. Kajeckas, J. E. vyskupas V. Brizgys, VLIKO pirm. V. Sidzikauskas, PLB pirm. J. Bačiūnas, ALT pirm. L. Šimutis, SLA prez. P. Dargis, prof. komp. J. Žilevičius.

• **Kovo mėn. 14 d., 4 val. p. p.**, šv. Jurgio parapijos salėje įvyks Clevelando ir apylinkių Putnamo seselių rėmėjų seimas-pietūs. Bus religinė meninė dalis ir rodomas filmas iš Putnamo seselių gyvenimo.

Seimą globoja D.L.K. Birutės draugija ir Rėmėjų komitetas. Clevelando visuomenė kviečiama dalyvauti.

• **Lithuanian Women's Club** sekantį savo susirinkimą turės kovo 9 d., 8 val. vak. Lietuvių salėje. Susirinkimui vadovaus Mrs. Joseph Roman.

Visais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.

Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriems mašinų vairuotojams.

ATSTOVAS

VYT. SENKUS

WO 1-6820
Office ME 1-5997
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

REIKALINGOS MOTERYS PRITYRUSIOS SIUVĖJOS su siuvamomis mašinomis didelėje įmonėje — dalimis giuti sijonus, sukneles ir žaidimams rūbus. Akordinio darbo atlyginimas. Valandinio atlyg. garantijos, pastovus darbas. Reikalinga kiek susikalbėti angliškai.

CARL KNIT SPORTSWEAR

2570 Superior Ave.
5-as aukštas.

Palik ašaras Maskvoje

Yra knygų, kurias su malonumu skaitai, negalėdamas atsisraukti, bet greit jas ir pamiršti. Tai trumpo laikotarpio dvasia parašytos knygos, kurios greit pasensta.

Išsivijoje išleidyti lietuviškų knygų sąrašas, ypač paskutiniaisiais metais, pasirodė visa eilė labai vertingų ir nesenstančių leidinių. Keletą iš tokių atspausdino ar išleido Vilties drjos spaustuvė, iš kurių dėmesio vertos: A. Smetonos monografija, A. Merklio parašyta, Laisvės Kovų Dainos, partizanų kuryba, Palik Ašaras Maskvoje, B. Armonienės atsiminimai, parašyta A. Nasvyčio ir kt.

Paskutinioji buvo išleista angliškai ir jau į keletą svetimų kalbų išversta, vėliausiai pasirodė lietuviškai greičiausiai dėl to, kad daugelis iš mūsų geriau pažįsta knygoje aprašomų įvykių tikrumą nei laisvosios tautos, gyvenančios toli nuo komunistinės santvarkos, Jiems šio leidinio turinys tartum tikras intriguojantis romanas, o lietuviams pagilinus daugiau ar mažiau žinomų faktų ir akivaizdus susipažinimas su komunistine santvarka ir praktišku jos vykdymu su visais užkulisiais.

Savo pergyvenimų pasakotoja B. Armonienė kalba ne apie vieno kurio nors Lietuvos kampelio žmonių gyvenimą, jų nuotykius bei rūpesčius. Ji vedžioja skaitytoją per dešimtį tūkstančių mylių, pradedant ramiu gimtoju kaimu nepriklausomoji Lietuvoj, vėliau supažindina su raudono-

sios okupacijos sudrumsta to kaimo žmonių ramybę. Ji veda skaitytoją per Lietuvos miestus ir miestelius. Ji nuveda ir į pačią tos pasibaisėtinos santvarkos širdį Maskvą ir to žiauriausio pasaulyje režimo valdovo "dvarą" Kremlį. Ji veda per tolimo Sibiro neišbrendamus miškus, per koncentracijos stovyklas, kuriose gyvena žmonės pasmerkti lėtai mirčiai.

Jos pasakojimai pilni psichologinių momentų, kokių retai pasitaiko žmogui išgyventi normaliose sąlygose. Ramiu tonu, gyvais pavyzdžiais ji apibūdina žmogaus dvasinę kovą sunužmoginimo pastangomis, parodo nepaprastą dvasinę žmogaus stiprybę, begalinę motinos meilę ir pasiaukojimą vaikams. Kiek tragizmo ir vidujinės tvirtybės reikalauja, kad ir toks sūnus laiškas, motinai esant kalėjime:

"Mama, aš daugiau tau nerašysiu. Mama, nes man uždrausta tai daryti. Kaip aš gyvenstu ir ką darysiu tu neprivalai žinoti. Taip man įsakyta mano vyresniųjų. Gal būtų, mes susitiksimė vėl, kai aš busiu užaugęs. Sudiev." (166 psl.).

Arba štai koks nepamainomas il metų berniuko pavyzdys vaikų psichologijos tyrinėtojams. Motiną suimant, sūnus liko išdavikų lietuvių šeimoje labai skriaudžiamas, tačiau motiną kalėjime lankydams niekuomet nesiskundė, nenorėdamas jai dar daugiau skausmo suteikti, o tuo pačiu ir savo globėjų užpykinti, kad jie dar daugiau nepakenktų mamai ir jo labiau neskriaustų. Tikrai po poros metų, kai iš tos šeimos išėjo gyventi į prieglaudą, jis prabilo: "kiek daug jis išvargė Dolerių šeimoje. Kartais jis neturėdavęs nei ko valgyti, šeštadieniais ir sekmadieniais ištisas dienas išstovėdavęs eilėje laukdamas maisto, gi miegodavęs ant lentų suolo virtuvėje". (146 psl.).

Armonienė neslepia ir savo žmogiškų jausmų, kada ir geriausias draugas nelabai džiaugiasi kito laime.

"Kada tavo gera draugė išėjo iš kalėjimo, tavo nuotaka bėda sumišusi. Esu patenkinta ir džiaugiesi kartu su ja, tačiau tuo pačiu metu tau sunku sutikti su ta aplinkybe, jog tu pati dar turi pasilikti kalėjime" (180 psl.).

Knygoje labai vaizdžiai aptaskota ir Lietuvos partizanų apie aštuonis metus trukusios kovos, jų pobūdis, tragiškas galas.

Knygą perskaičius, lieka be vertės dabartinių Lietuvos lankytojų įspūdžių pasakojimai, įspūdžių, kuriuos jie patyrė tikrai kelių dienų laikotarpio besivažinodami su saviškiais ir lydimi palydovų. Nestebėtina, kad jie ir nesiderina su Armonienės pasakojimais, pagrįstais jos išgyvenimais 20-ties metų laikotarpį ir vėl gimtojoj žemėj važinėjant iš vietos į vietą. Grįžusi iš Sibiro Lietuvon, jis pastebėjusi, "kad mūsų žmonės, kaip ir Rusijos gyventojai, liovėsi kalbėti apie politiką. Nekartą bandžiau užvesti kalbą apie priešinimąsi komunizmui, bet kiekvieną kartą pašnekesys būdavo kreipiamas į kasdien pasitaikančius paprasčiausius reikaliukus, ir tai darydavo net labai artimi mano draugai." "Viskas atrodė baisiai nuygventa. Susidarė įspūdis, lyg prieš pusmetį būtų bailsus viešulas nusitautes..." (207-8 psl.).

"Dabar, kai skaitau laikraščiuose amerikiečių, kurie lankėsi Rusijoje, įspūdžius apie tai, kad tenai visi žmonės esą laimingi, aš manau, kad jeigu jie būtų atsilankę į mūsų stovyklą net ir pačiais sunkiausiais laikais ir paklausę mus komendantų ar jo pakalikų akivaizdoje, ar mes esame laimingi, be abejo, mes būtume atsakę, jog esame laimingiausi žmonės pasaulyje ir džiaugiamės galėdami kurti komunistinę ateitį. Žmogus juk nori ilgiau gyventi kad ir sunkiausiose sąlygose" (76 psl.).

Tai knyga, kurią privalo perskaityti išsivijęs lietuvių jaunuojlis, ir gimęs savo tėvų žemėj, lygiai kaip tas, kuris laisvajame pasaulyje jau šitai įsikūręs ne neprisimena, net nespauvoja, kaip jo brolis žūbtutinėje kovoje už kasdieninės duonos kąsnį, už sekančią gyvenimo dieną grūmiasi su likimu.

E. Čekienė

Neringiečių pagaminti Kaziuko mugės eksponatai. Mugė įvyks 3į sekmadienį kovo 7 d. 11:30 v. Lietuvių salėje Clevelande. J. Garlos nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
.....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

• **Naujos parapijos Moterų S-gos** susirinkimas kviečiamas šį sekmadienį, kovo 7 d., tuo po 10 val. pamaldų parapijos salėje. Kviečiamos ir naujos narės.

• **Po Jūsų mirties** kiek pajamų jūsų šeima turės? Dėl informacijų skambinkit: V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

PARDUODAMAS NAMAS

Labai gerame stovyje 3 miegamųjų namas su 1½ garažu, plačiu įvažiavimu, 2 porčiai ir daugelis kitų priedų. Švariai įrengtas rūsys. Prie Naujosios parapijos ir E. 185 gt.

Savininkas turi išvykti. Prieinama kaina.
Tel. 531-2390

REIKALINGA PRITYRUSI MAŠININKĖ —

klijentų priėmėja draudimo įstaigoje. Pageidaujama kalbanti lietuviškai ir angliškai. 5 dienos savaitėje.

General Underwriters Insurance
6606 Superior Ave.
Tel. UT 1-2345
(Kreiptis į Juozą Mull-Muliolį)

REIKALINGOS MOTERYS

Mokinės prie siuvamų mašinų

Mokins kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbui. Darbas pastovus ir teikia akordinio darbo uždarbį. NĖRA AMŽIAUS RIBOS.

Kreiptis nuo 8 val. iki 5 val. p. p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.
2149 West 53 St.
Tel.: 961-600.
(2730)

REIKALINGOS PRITYRĖ SIUVĖJOS

prie siuvamųjų mašinų.

Puikios galimybės.

PASTOVUS DARBAS.

SAFETY CLOTHING and EQUIPMENT CO.

1990 East 69 th Street,
Cleveland, Ohio

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Rašytojas Antanas Rimdis**, New Yorke, šiomis dienomis artimesnių draugų būrelyje atšventė savo 60 m. amžiaus sukaktį.

• **Jonei Deveikytei-Navakienei** mirus Paryžiuje, nuostojame įžymios istorikės mokslininkės, pasišventu-

sios istorijos mokslo tiesai ir Lietuvos didingos istorijos garbei.

Baigusi Lietuvos Universiteto humanit. fakulteto istorijos skyrių ir teisių fakultetą, 1932-32 m. lankė Ecole des Chartes ir pradėjo rinkti istorinę medžiagą Prancūzijos, Italijos, Lenkijos archyvuose.

1948 m. Paryžiuje jai buvo suteiktas teisių daktarės laipsnis. Priklausė visai eilei mokslinių organizacijų, be to, studijas pradėjus, įstojo į Filiae Lithuaniae korporaciją, kur 1928 m. buvo valdybos vicepirmninke.

Uoliai bendradarbiaavo spaudoje ir skaitė paskaitas istorinėmis temomis.

• **Chicagos Skautininkų Ramovės konkursas** parasyti draminiam veikalui, kuriame būtų atvaizduota partizanų ar šiaip laisvėkovų žygiai baigėsi kovo 1

d. Iki šiol gauta 8 veikalai: Diplominis darbas, pasirašytas Sidabro slapyvardžiu. Gyvenimas šaukia — Mėlynosios Gulbės, Paskutinė akimirka — Tautvydo, Eldorado — Lino, šviesa, kuri užsidegė — Diogeno, Tėvynės sakalai — Senolės, Gimtosios žemės ugnis — Gulbės, Žiedai ugnyje — Klevelis.

• **Rašytoja Nelė Mazalaitė** laimėjo Aidų literatūros premiją (500 dol.) už pasakojimų knygą "Miestelis, kuris buvo mano".

• **Aleksas Grinius**, gyvenęs Freno mieste, Californijoje, sausio 14 d. staiga mirė, sulaukęs 53 m. amž. A. Grinius buvęs Lietuvos karo aviacijos leitenantas, tremtyje gyveno nuo 1948 iki 1937 metų Kolumbijoje, vėliau JAV Bostone, Mass. ir Californijoje.

• **Dr. Vaclovas Paprockas**, iš New Yorke, pakviestas skaityti paskaitą "Išvaizda ir charakteris" Philadelphia Lietuvos Moterų Atstovybės Klubu sekmadienio popietėje, kovo 28 d.

DETROIT

MATEMATIKOS
VARŽYBŲ LAIMĖTOJAS

Mindaugas Kutkus

1965 m. vasario 20 d., Oakland universitete, Mich. įvyko Michigano valstijos 579 aukštesniųjų mokyklų matematikos varžybų 110 laimėtojų pagerbimo akademija. Varžybose dalyvavo 21,755 gabesnieji matematikos moksleiviai. Iškilmingoje akademijoje dalyvavo gimnazijų direktoriai ir matematikos mokytojai ty gimnazijų, kurioms atnešė garbę atrinktieji moksleiviai laimėtojai.

Detroito lietuviams buvo maloni staigmena, kad į išrinktųjų laimėtojų skaičių (110) pateko Mindaugas Kutkus, Detroito Holy Redeemer katalikiško sios gimnazijos vienuoliktos klasės mokinys: jis užėmė 63-čią vietą.

Michigano valstijoje šios rūšies matematikos varžybos vyksta jau aštunti metai, tačiau Mindaugas yra pirmasis iš Holy Redeemer gimnazijos patekęs į išrinktųjų tarpą. Šioji gimnazija yra viena iš didžiųjų katalikiškųjų gimnazijų Detroito.

Malonu pasveikinti šį gabų jaunuolį ir jo tėvus ir iš širdies palinkėti sėkmės ir ateity. Mindaugas priklauso keliom lietuvių moksleivių organizacijom ir yra pavyzdingas jaunuolis lietuviškame gyvenime. Be to, jis priklauso Detroito sporto klubui Kovas ir žaidžia jaunių krepšinio komandoje.

Mindaugas yra Emilijos ir inž. Vytauto Kutkų sūnus.

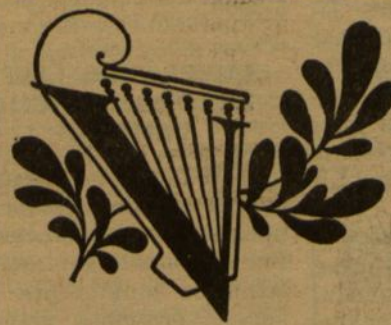
V. Mingėla

• **Kaziugo Mugė** įvyks ne kovo 7 d., kaip buvo skelbta, bet kovo 28 d. Lietuvių Namuose. Dovanas laimėjimų stalui galima perduoti turtininkams arba palikti "Neringoj".

Clevelando Vaidilos Teatras kovo 13 d. Chicagoje Jaunimo Centre stato M. Venclausko 4 veiksmų pasaką "Užburtoji dūdelė". Režisierius P. Maželis. Nuotraukoje viena scena iš vaidinimo.

V. Plodžinsko nuotrauka

CLEVELANDO VAIDILOS TEATRAS

1965 M. KOVO 13 D., ŠEŠTADIENI,

Chicagoje, Jaunimo Centre

STATO

MYKOLO VENCLAUSKO

4-rių veiksmų pasaką

UŽBURTOJI DŪDELĖ

REŽISIERIUS ir DEKORATORIUS PETRAS MAŽELIS

VAIDINA: Balčiūnaitė, Bridžiuvienė, Milda ir Rūta Jokūbaitytės, Kazėnienė, Nijolė ir Viktorė Lenkauskaitės, Mariūnaitė, Marcinkevičiūtė, Žilionytė, Ignas ir Vytenis Gataučiai, Matulevičius, Melsbakas, Maželis, Peckus, Puškorius, Rukšėnas, Stempužis, Zorska.

Šokių choreografija ir kostiumų eskizai

Pradžią 7:30 val. vak.

PETRO MAŽELIO

Apšvietimas — ZENONO DUČMANO

Bilietai gaunami Marginiuose telefonu: PR 8-4585.

Globoja Chicagos Scenos Darbuotojų Sąjunga.

• **Philadelphijos LMA klubas** perrinko valdybą, kurią dabar sudaro: pirmininkė Juzė Augaitytė, vicepirmininkės T. Traunienė ir E. Mitalienė, sekretorė J. Spakauskienė, išd. S. Jurskytė-Gamble, narė V. Bui-nienė. Į revizijos komisiją išrinktos: L. Šaudzienė, V. Šalčiūnienė ir R. Ardienė.

• **Adelaidės moksleiviai** Birutė Šveikauskaitė ir Kostas Krivickas gavo Australijos švietimo ministerijos stipendijas tęsti mokslui aukštesniosiose mokyklose, o studentė Dalia Viliūnaitė, eiti mokslą Adelaidės Universitete.

Stipendijos buvo skirtos atsižvelgiant į jų pažangumą moksle. (M. P.)

BOSTON

• **J. Vaičiūčio krautuvė** je, Cosmos Parcels Express Co., 327 W. Broadway, galima užsiprenumeruoti Dirvą, susimokėti prenumeratą, užsisakyti ir įsigyti knygų.

Sutaupysite laiko, atlik-site vietoje daug reikalų, norėdami išsiųsti siuntinį, užsisakyti laikraštį ar įsigyti lietuvišką knygą.

AUKOS DIRVAI

A. Garmus, Cleveland	2,00
V. Alksninis, Maspeth	4,00
V. Lankauskas, Chicago	4,00
A. Krakauskas, Chicago	4,00
P. Mačiulaitis, Bloomfield	4,00
A. Šimkus, Chicago	11,00
A. Varnas, Chicago	2,00
J. Šepetys, Detroit	1,00
A. Šumakaris, Cleveland	2,00
Dr. V. Raišys, W. Germany	4,03
V. Baltrušaitis, Brooklyn	4,00
S. Leons, Detroit	2,00
Dr. D. Giedraitis, S. Elgin	4,00
L. Gaudušas, Lincoln	2,00
Dr. J. Maurukas, Elyria	5,00
P. Stoncelis, Chicago	2,00
J. Zebrauskas, Chicago	1,00
P. Druselkis, Rochester	1,00
K. Matutis, Chicago	4,00

Vasario 16 minėjimo metu Washingtone p. Kajeckienei įteikė gėles programoje dainavusi studentė Elena Jurgėlaitė, nes tą dieną p. Kajeckai taip pat švenčia savo vedybinio gyvenimo sukaktį. Nuotraukoje iš kairės: Amerikos Balso lietuvių programos viršininkas dr. Kostas Jurgėla su žmona, p. Kajeckienė, E. Jurgėlaitė ir Lietuvos atstovas Washingtone J. Kajeckas.

1965 M. KOVO 15 D., 7 VAL. VAK.,

lietuviškas radijo programas

MARGUTIS

pradeda iš naujos ir galingos radijo stoties

WXRT — radijo banga FM-93,1

Dabar MARGUTIS bus girdimas ne vien Chicagoje ir apylinkėse, bet lietuviškos programos pasieks Waukeengą, Kenosą, Racine, Milwaukee, Kankakee, Jolietą, Rockfordą, Hammondą Gary, E. Chicagą, Beverly Shores ir daugelį kitų lietuvių kolonijų Michigano, Indianos ir Wisconsin valstijose.

KLAUSYKITE MARGUTĮ KASDIEN NUO NUO 7-8 VAL. VAKARO.

(Išskyrus šeštadienius ir sekmadienius).

Rašykite MARGUTIUI: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60636. Tel. GR 6-2242.

Plk. ANDRIUI KERBELIUI

mirus Lietuvoje, su Bostono Jūrų Skautų Nemuno Tunto skautu Vytautu Kerbeliu ir komp.

Vytautu Kerbeliu liūdėsio valandoje drauge

gedi

Bostono Nemuno
Tuntas

A. + A.

ZINAIDAI BAUBLIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnui dipl. agr. JURGIUI BAUBLIUI su šeima reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

Laurinavičiai ir Staškevičiai

Jūrų paskautininkui

JURGIUI BAUBLIUI

ir šeimai, jo brangiai mamytei Lietuvoje mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

Detroito Jūrų Skautija ir
Jūrų Skautų Tėvų Komitetas

Mielą bičiulį agronomą

JURGI BAUBLI

liūdėsio valandoje, jo brangiai Motinai Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučia

Elena ir Valerijonas Vizgirdai
Irena ir Vytautas Alantai
su šeimomis

Draugijos Nariui

VLADUI VISKANTAI

mirus, jo žmonai KAZIMIERAI ir sūnui ANATO.

LIJUI gilią žuojautą reiškia

Detroito Lietuvių Namų Draugijos
Valdyba